

MINISTERUL ADMINISTRAȚIEI ȘI INTERNELOR
INSPECTORATUL GENERAL AL POLIȚIEI ROMÂNE
AGENȚIA NAȚIONALĂ ANTIDROG

CONSILIUL JUDEȚEAN
TIMIȘ

CENTRUL EUROREGIONAL
DE PSIHLOGIE APLICATĂ

CENTRUL REGIONAL DE
PREVENIRE, EVALUARE ȘI
CONSILIERE ANTIDROG

UNIVERSITATEA DE VEST
TIMISOARA
FACULTATEA DE
SOCIOLOGIE ȘI PSIHLOGIE

DIAGNOZA PRIVIND FENOMENUL DROGURILOR ÎN RÂNDUL ELEVILOR ȘI STUDENȚILOR DIN JUDEȚUL TIMIȘ

PROIECT COFINANȚAT DE CONSILIUL JUDEȚEAN TIMIȘ

Timișoara
Decembrie
2009

Acest raport este disponibil și în format electronic pe internet. Conținutul acestei publicații intră sub incidența drepturilor de autor, în consecință orice referire la datele prezentate în acest raport ar trebui citată corespunzător.

Pentru o citare corectă în formatul APA, utilizați:

Sava, F.A., Tomița, M., Marcu, M. (2009). *Diagnoza privind fenomenul drogurilor în rândul elevilor și studenților din județul Timiș*. Timișoara: Waldpress.

Cuprins

Situația drogurilor în România și Europa	5
Obiectivele cercetării	9
Metodologia cercetării	11
Rezultate	13
Concluzii	34
Referințe bibliografice	36
Anexe	38
Delimitări conceptuale privind drogurile	
Scurtă descriere a Centrului de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog	
Scurtă descriere a Centrului Euroregional de Psihologie Aplicată	

Situația drogurilor în România și Europa

O statistică menționată de Abraham (2007a) arăta că aproape 200 de milioane de persoane consumă droguri la nivel mondial, iar unul dintre cele mai afectate segmente ale populației sunt tinerii.

Situația drogurilor ilicite în Europa

La nivelul Uniunii Europene, ultimul Observator European pentru droguri și toxicomanie (2008) radiografia situația consumului de droguri ilicite și a percepțiilor europenilor despre acestea.

Imaginea sintetică a consumului de droguri în Europa

(cifrele de mai jos se referă la populația cu vârsta între 15 și 64 de ani)

CANABIS (Ex. Marijuana)

Prevalența pe parcursul vieții: 71 de milioane (22% dintre adulți)

Prevalența în ultimul an: 23 de milioane (7% dintre adulți)

Variații între țări ale prevalenței anuale: între 0,8% și 11,2%

COCAINĂ

Prevalența pe parcursul vieții: 12 milioane (3,6% dintre adulți)

Prevalența în ultimul an: 4 milioane (1,2% dintre adulți)

Variații între țări ale prevalenței anuale: între 0,1% și 3,0%

ECSTACY

Prevalența pe parcursul vieții: 9,5 milioane (2,8% dintre adulți)

Prevalența în ultimul an: 2,6 milioane (0,8% dintre adulți)

Variații între țări ale prevalenței anuale: între 0,2% și 3,5%

AMFETAMINE

Prevalența pe parcursul vieții: 11 milioane (3,3% dintre adulți)

Prevalența în ultimul an: 2 milioane (0,6% dintre adulți)

Variații între țări ale prevalenței anuale: între 0,0% și 1,3%

OPIACEE (Ex. Heroina)

Consum problematic de opiacee: până la 1,9 milioane (0,6% dintre adulți)

70% dintre decesele induse de consumul de droguri sunt cauzate de consumul de opiacee.

La nivel european se constată o tendință de stabilizare sau chiar de scădere în rândul adolescenților, pentru perioada 2001-2008.

Cu toate acestea decesele induse de droguri au reprezentat 3,5% din totalul deceselor europenilor, iar prevalența pe parcursul vieții pentru consumul de droguri ilegale ajunge până la 22% din totalul europenilor adulți

(Raportul din 2008, Observatorul European pentru droguri și toxicomanie)

* * *

În România, situația evidențiată în ultimul studiu efectuat pe un eșantion național reprezentativ pare a fi diferită. Prevalența pe parcursul vieții este de 1,7% din totalul adulților.

Cel mai afectat segment al populației este ce al tinerilor între 15 și 24 de ani. În rândul acestora prevalența consumului de droguri de-a lungul vieții este de 3,7%.

(Studiu din 2007, Agenția Națională Antidrog)

În ceea ce privește atitudinile și percepțiile tinerilor față de droguri s-a constatat un consens considerabil între țări. Astfel pentru droguri precum heroina, cocaina, ecstasy majoritatea celor chestionați (95%) a considerat că aceste droguri ar trebui să fie controlate în continuare în Europa, deoarece implică riscuri majore pentru sănătate. O situație relativ diferită a fost observată pentru consumul de cannabis, unde 67% dintre tineri susțin păstrarea interdicției de a consuma cannabis, în timp ce 33% sunt de părere că acest drog ar trebui reglementat legal, așa cum se întâmplă în prezent în cazul alcoolului și tutunului.

Situația drogurilor ilicite în România

La nivelul României, analiza prevalenței pe parcursul vieții pentru consumul de droguri ilegale ne indică două idei majore: (1) în comparație cu media europeană, situația de la noi este mult mai bună, consumul de droguri ilegale fiind între cele mai scăzute din Europa; (2) în comparație cu situația de acum zece ani tendința este una ușor negativă (de creștere a consumului de droguri) mai ales printre tineri. În ultimii zece ani au fost efectuate o serie de studii în această direcție, o sinteză a acestora fiind prezentată în continuare.

Tabelul 1. Tabel sintetic cu studii care au urmărit prevalența consumului de droguri în România

An studiu	N	Selecție eșantion	Grup țintă	Arie (studiu)	Prevalență „life” auto-raportată	Alte concluzii importante	Autor / Beneficiar
1999	3500	Probabilistic	Tineri de 16 ani	Național	4,1% nespecific 1,0% cannabis	Marijuana și hașișul sunt cele mai răspândite	ESPAD Survey
2001	---	---	Liceeni	Local – 4 orașe	10.7% nespecific	Consum în creștere de marijuana și hașiș	Salvați copiii- NGO
2003	4371	Probabilistic	Tineri de 16 ani	Național	3% cannabis 1% ecstasy 5% sedative 3,4% nespecific	Consum în creștere, mai ales în cazul drogurilor sintetice	ESPAD Survey
2004	3500	Probabilistic	15-64 ani (general)	Național	1,7% cannabis 0,4% cocaină 0,3% ecstasy	Consum între 15-24 ani: Cannabis 2,7%; Cocaină 0,4%, Ecstasy 0,8%	Agenția Națională Antidrog
2005	2500	Probabilistic	11-22 ani	Național	4% nespecific 2,5% marijuana 0,5% sedative	10,8% (cea mai mare prevalență la tinerii între 19-22 ani)	Salvați copiii- NGO
2005	395	Non-probabilistic	Prostituate	Local – 12 orașe	---	11% au consumat heroină în ultimul an	ARAS
2005	509	Non-probabilistic	Bărbați homoseksuali	Local – 21 orașe	---	2,3% prevalență nespecifică în ultimele 2 luni	PSI
2006	3306	Probabilistic	Deținuți+ personal penitenciar	Local – 27 locații	18,5% la deținuți nespecific	38% dintre deținuții din București (nespecific) Marijuana (9,5%), Heroina (8,4%)	Agenția Națională Antidrog
2007	7500	Probabilistic	15-64 ani (general)	Național	1,7% nespecific 1,5% cannabis sub 0,5% restul	Consum între 15-24 ani: Cannabis 3,7%; Cocaină 0,1%, Ecstasy 0,7%	Agenția Națională Antidrog
2007	2719	Probabilistic	Tineri de 16 ani	Național	3,5% marijuana 1,2% ecstasy 1,5% cocaină	O creștere a prevalenței față de 2003; prevalența la 1 an pentru marijuana de 2%.	ESPAD Survey

* Sursa datelor din Tabelul 1 se regăsește în rapoartele anuale trimise de România către EMCDDA în perioada 2000 – 2008.

Se constată o relativă stagnare a consumului general de droguri ilicite la nivelul populației generale și o ușoară creștere a consumului de droguri la tineri, în special în ceea ce privește consumul de marijuana (cannabis) – 1% în 1999, 3% în 2003 și 3,5% în 2007.

Datele referitoare la prevalență menționate mai sus pot avea valori subestimate din cauza sensibilității acestui subiect, mulți respondenți nefiind predispuși să recunoască faptul că au consumat droguri de teama unor eventuale consecințe. Această tendință este cunoscută în sociologie și în studierea altor teme sensibile precum avortul, consumul excesiv de droguri legale (alcool și tutun) etc. Astfel, în primul studiu realizat pe un eșantion național reprezentativ cuprinzând persoane cu vârsta între 15 și 64 de ani, procentul prevalenței consumului de droguri ilicite pe parcursul vieții a crescut de 4-10 ori, dacă întrebarea a fost pusă sub forma: “Cunoașteți pe cineva care consumă...?”. De pildă, 6,6% declară că știu pe cineva care consumă cannabis (față de numai 1,7% care recunosc acest lucru), 3,1% cunosc persoane care consumă ecstasy (față de 0,4% care raportează că sunt consumatori ocazionali ai acestui drog). În mod similar, 3,2% dintre cei intervievați cunosc persoane care consumă cocaină, iar 3,1% cunosc persoane care consumă heroină, deși consumul auto-raportat al acestor droguri în același studiu este de 0,3% pentru cocaină și de 0,2% pentru heroină.

Drogul ilicit cel mai des consumat este cannabisul (ex. marijuana). În privința celorlalte droguri există mici variații ale consumului în funcție de zona geografică a țării.

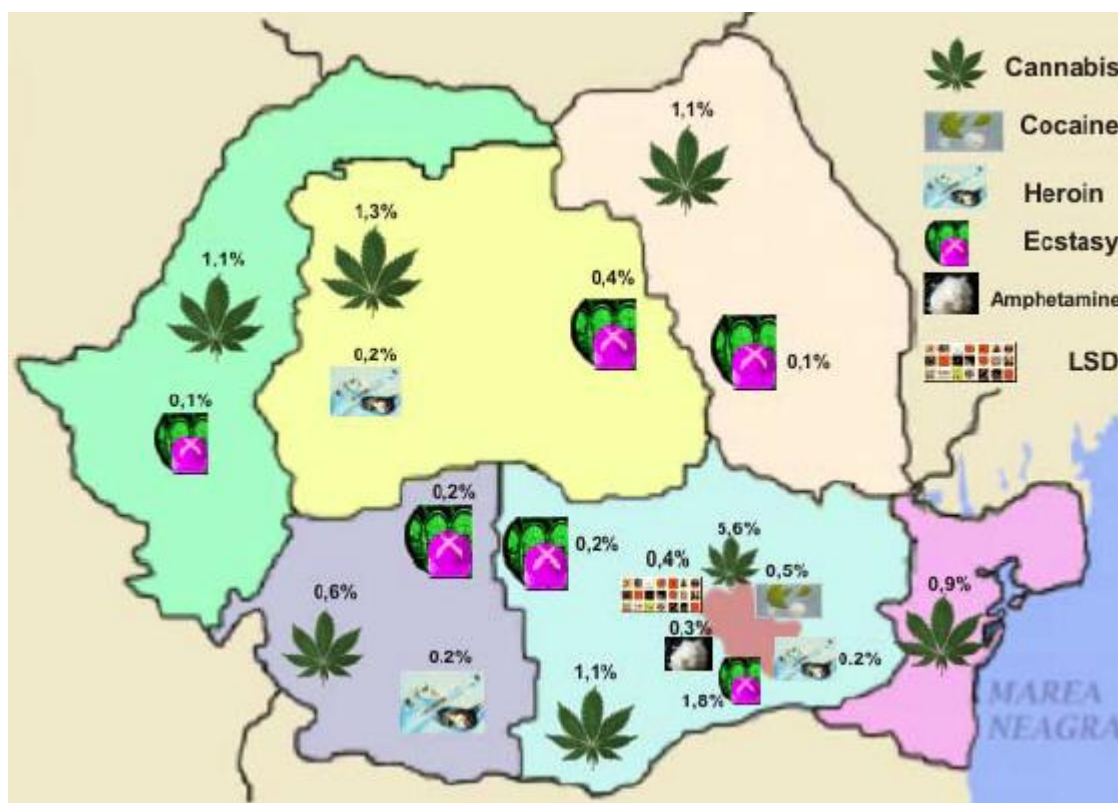

Figura 1. Distribuția geografică a consumului de droguri ilicite. Procentele reprezintă prevalența pe parcursul vieții raportat la populația generală. Sursa: Agenția Națională Antidrog (2008)

Situația consumului de droguri ilicite în diferite zone ale României

Studiile efectuate la nivel național de către Agenția Națională Antidrog (2004; 2007) evidențiază unele variații geografice. Astfel, Bucureștiul este zona cu cea mai ridicată prevalență a consumului de droguri pe parcursul vieții (ajungând chiar la aproximativ 6% consum auto-raportat). În zona noastră de interes, zona de vest a țării, cele mai ridicate valori auto-raportate pe populație generală au fost pentru cannabis (marijuana) 1,1% și pentru ecstasy (0,1%).

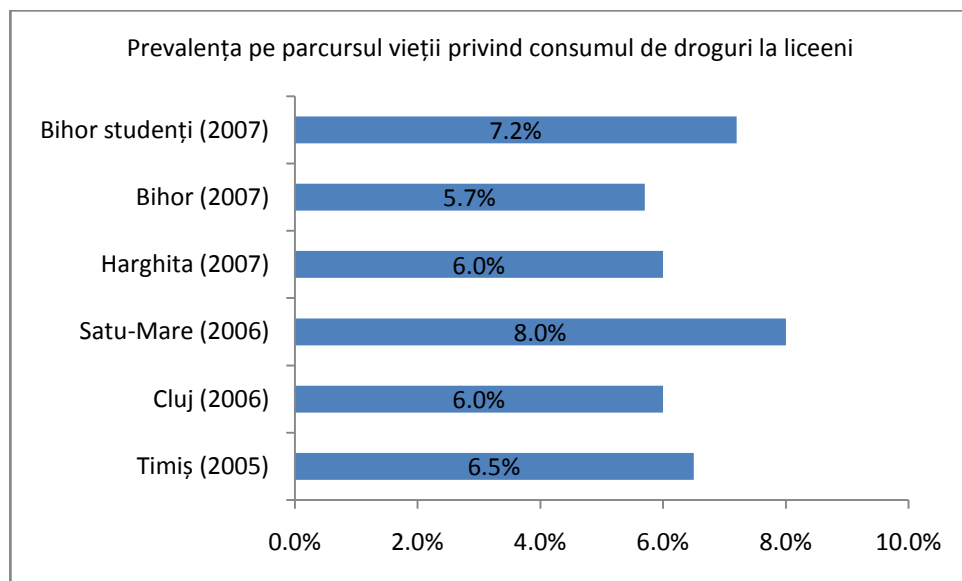

Figura 2. Prevalența consumului de droguri ilicite pe parcursul vieții (liceeni)

Alte studii relevante pentru consumul regional (județean) de droguri ilicite în școli au fost efectuate începând cu anul 2005 de către Centrele Județene de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog (CPECA) independent sau în colaborare cu alte instituții în județe precum Timiș (CAST liceeni, 2005), Cluj (liceeni, 2006) (Demian, 2006), Satu-Mare (liceeni, 2006) (Tarba, Boca, Câmpan, 2007), Harghita (liceeni, 2006) (Boros, 2007). Tot un studiu cu acoperire județeană a fost realizat de Universitatea din Oradea în județul Bihor (liceeni și studenți, 2007) (Chipea și Stanciu, 2008).

Obiectivele cercetării

Studiul vizează realizarea unei diagnoze județene privind nivelul de consum, cunoștințele și atitudinile cu privire la drogurile licite (alcool și tutun) și ilicite (stupefiante) în rândul elevilor și studenților din județul Timiș. Cercetarea a fost derulată pe un eșantion județean reprezentativ, fiind testate 866 de persoane, asigurând o eroare la nivelul analizei datelor din întregul eșantion de $\pm 4\%$, respectiv de $\pm 5\%$ - 6% pentru analizele realizate separat pe elevi de liceu, respectiv studenți.

Obiectivul I

Evidențierea prevalenței consumului de droguri licite și ilicite în rândul elevilor de liceu și a studenților din județul Timiș.

Acest obiectiv era necesar deoarece singurul studiu zonal de acest gen a fost efectuat în 2005 (studiul CAST) și a avut ca public țintă doar pe cei din învățământul preuniversitar. Totuși, pornind de la datele prezentate în studiul respectiv se poate urmări evoluția prevalenței consumului de droguri la nivel liceal. În plus, deși studiul respectiv a beneficiat de patru măsurători succesive, acestea au vizat doar consumul auto-raportat, ce tinde să subestimeze consumul real de droguri. În studiul de față, am măsurat prevalența consumului de droguri atât direct (prin auto-raportare), cât și indirect (prin întrebări care vizau consumul în rândul cunoscuților). Alte comparații au fost realizate prin raportare la datele colectate în alte studii zonale și îndeosebi la ultimul studiu național efectuat pe grupul țintă – adolescenți (studiul ESPAD din 2007).

Obiectivul II

Identificarea cunoștințelor, atitudinilor și a comportamentelor legate de consumul de droguri în rândul elevilor de liceu și a studenților din județul Timiș.

Primul pas în descurajarea consumului de droguri prin apelul la diverse metode de prevenire și combatere a acestora este acela de a identifica în ce măsură adolescenții și tinerii sunt conștienți de riscurile medicale și legale la care se expun dacă ar consuma droguri, care este atitudinea lor față de consumul de droguri și consumatorii de droguri, care este comportamentul lor de consum, care este profilul consumatorului de droguri legale sau ilegale etc. Pe baza acestor informații pot fi apoi dezvoltate măsuri specifice, care să țină cont de nevoile concrete ale adolescenților și tinerilor.

O caracteristică specială a acestui studiu este aceea de a pune accent pe identificarea stilului de viață a consumatorilor de droguri ilicite și de a construi un profil tipic al consumatorului elev de liceu sau student.

Obiectivul III

Reliefarea gradului de informare privind serviciile de prevenire oferite de Centrul Regional de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Timișoara (CPECA).

O dată cu înființarea Agenției Naționale Antidrog și cu constituirea la nivel județean de centre CPECA, aceste instituții au devenit principalele organizații de prevenire și combatere a consumului de droguri. Gradul de cunoaștere a activităților centrului și de participare la evenimente desfășurate sub egida CPECA poate evidenția efortul depus de autorități pentru a descuraja consumul de droguri. În funcție de modul în care este percepută această activitate pot fi luate o serie de măsuri corective sau stimulative.

Ne exprimăm speranța că prin atingerea celor trei obiective principale identificate, vom aduce un plus de informații utile instituțiilor implicate în lupta privind prevenirea și combaterea traficului și a consumului ilicit de droguri, prin elaborarea, adaptarea și implementarea unor strategii de intervenție adaptate situației locale și categoriei de vârstă avută în vedere.

Diseminarea informațiilor este realizată sub forma unei broșuri ce conține principalele rezultate obținute. Această broșură este disponibilă atât în format electronic, cât și în format tipărit, într-un tiraj de 500 de exemplare.

Metodologia cercetării

Eșantion

În cadrul cercetării au fost incluși 866 de participanți (657 elevi, reprezentând 75,9% din total și 209 studenți, constituind restul de 24,1% dintre participanți).

Distribuția elevilor pe clase școlare a fost: 199 de elevi în clasa a IX-a; 166 de elevi în clasa a X-a; 162 de elevi în clasa a XI-a; 138 de elevi în clasa a XII-a. Distribuția elevilor în funcție de gen indică un procent de 49,8% persoane de sex masculin și 50,2% persoane de sex feminin.

Distribuția studenților pe ani de studiu a fost: 72 de studenți în anul I; 104 studenți în anul II și 33 de studenți în anul III. Distribuția studenților în funcție de gen indică un procent de 79,0% persoane de sex feminin și doar 21,0% persoane de sex masculin.

Procedura de eșantionare

Procedura de eșantionare inițială a fost una probabilistică, multifazică, stratificată, de tip cluster. Variabilele utilizate pentru stratificare au fost: tipul de învățământ (preuniversitar vs. universitar), anul de studiu (ex. clasele IX-XII la liceu, anii I-III la facultate), localizarea instituției (urban Timișoara, urban alte orașe din Timiș, rural). Abordarea de tip cluster a fost utilizată în cazul selectării instituțiilor de învățământ (ex. din cele 55 de licee și grupuri școlare din județul Timiș au fost selectate 15 dintre ele) și a claselor de elevi (anilor de studii) chestionate (ex. din fiecare liceu selectat au fost investigate două clase de elevi, în acord cu variabilele utilizate pentru stratificare și cu populația generală de elevi). Toți elevii din clasele selectate care au consimțit voluntar să participe la cercetare au fost cuprinși în studiu.

Pe parcursul derulării studiului au fost întâmpinate unele probleme de colectare a datelor la nivelul studenților. Din cauza perioadei de criză economică prin care trece România acest studiu a fost subfinanțat, fapt ce a condus la colectarea unui număr mai mic de informații privitoare la situația studenților și la devieri de la protocolul inițial stabilit. În urma acestei situații, datele obținute la nivel de studenți ar trebui interpretate cu precauție, spre deosebire de cele ale elevilor, unde eșantionarea a respectat toate condițiile stabilite inițial, fiind prin urmare, reprezentativă la nivel județean.

Distribuția procentuală a numărului de licee din județul Timiș
(Sursa: Rețeaua școlară a ISJT în 2008)

Timișoara 63%
Alte orașe 24%
Rural 13%

Distribuția procentuală a numărului de licee în eșantion

Timișoara 72%
Alte orașe 21%
Rural 7%

Includerea unui număr mai mare de licee din Timișoara s-a realizat pentru a compensa numărul mai mare de elevi din liceele timișorene în comparație cu cel din mediul rural.

* * *

47,8% din întreg lotul de tineri chestionați au declarat că au participat la școală / facultate la programe de prevenire a consumului de droguri. Procentul a fost de 48,6% la nivel liceal și de 42,7% la nivel de facultate.

Design-ul, instrumentele și procedura de lucru utilizate

Am apelat la o cercetare cantitativă cu un design de tip non-experimental. Metoda utilizată pentru colectarea datelor este ancheta sociologică, bazată pe un chestionar compus din 78 de întrebări menite să vină în întâmpinarea celor trei obiective formulate.

Peste 90% din întrebările formulate sunt întrebări închise, restul fiind deschise sau mixte. Cele mai multe dintre întrebări vizează nivelul de cunoștințe și tipul de atitudini pe care le au elevii și studenții despre consumul de droguri, accentul fiind pus pe drogurile ilicite. O altă parte însemnată din întrebări vizează prevalența consumului de droguri (pe parcursul vieții, respectiv în ultima lună, atât în variantă self-report, cât și într-o variantă indirectă, printr-o întrebare formulată la persoana a III-a), precum și obiceiurile consumatorilor de droguri. În sfârșit, o altă parte din întrebări are rolul de a identifica gradul de cunoaștere și de satisfacție față de activitățile întreprinse de CPECA Timișoara.

Chestionarele au fost aplicate la clasă, în mod colectiv, în regim de anonim. Consimțirea de a participa voluntar la acest studiu a fost exprimată verbal. Toate aceste condiții au asigurat o rată foarte mare a răspunsurilor (ex. numărul persoanelor care au refuzat să răspundă la întrebarea „Ați consumat vreodată droguri ilicite?” fiind de numai 8,3% din totalul celor chestionați).

Datele au fost procesate și analizate ulterior cu ajutorul a două programe Microsoft Excel și SPSS pentru Windows.

Rezultate

Secțiunea de rezultate este împărțită în mai multe părți, în funcție de obiectivele urmărite.

Prima parte evidențiază prevalența consumului de droguri licite și ilicite în rândul elevilor de liceu și a studenților din județul Timiș

Prevalența consumului de droguri ilicite în județul Timiș

Datele colectate privind prevalența consumului de droguri ilicite în sistem de auto-raportare indică un procent de 8,3% persoane care au consumat cel puțin o dată droguri ilicite până în prezent (10,2% în cazul bărbaților și 6,6% la femei). Acest procent crește la peste 29,5% dacă întrebarea este adresată într-o manieră indirectă, aceea de a specifica dacă știe vreun coleg / colegă care a consumat droguri ilicite cel puțin o dată.

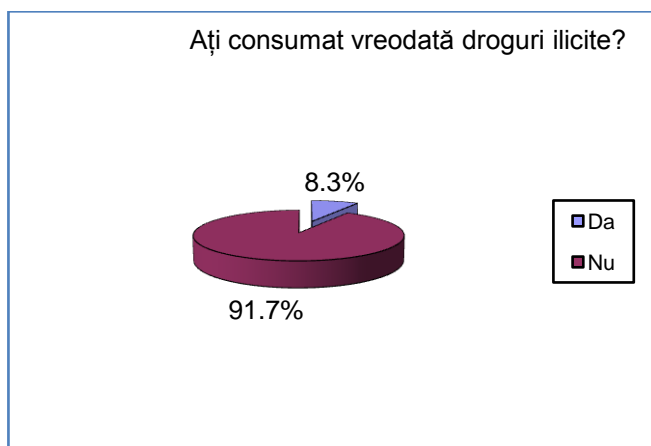

Figura 3. Prevalența pe parcursul vieții a consumului de droguri ilicite la liceeni și studenți din județul Timiș (auto-raportare)

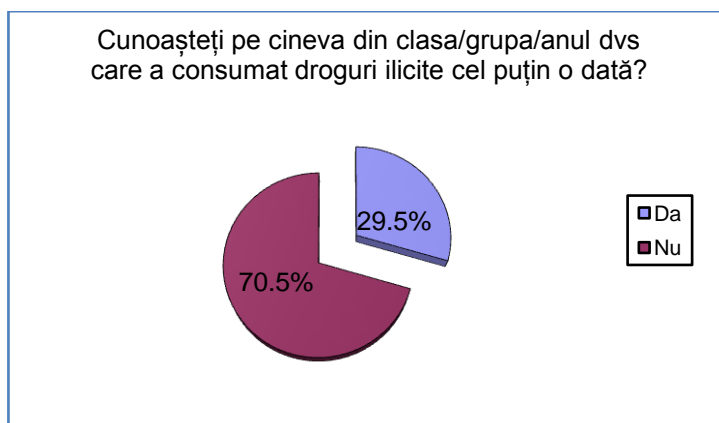

Figura 4. Prevalența pe parcursul vieții a consumului de droguri ilicite la liceeni și studenți din județul Timiș (chestionare indirectă)

În urma segmentării rezultatelor auto-raportate pe tip de învățământ (studenți vs. elevi) se constată un nivel mai ridicat al prevalenței auto-raportate la studenți – 10% (3,3% refuzând să răspundă) față de elevi – 7,6% (4,6% refuzând să răspundă). Situația pare a se inversa dacă luăm în considerare răspunsurile indirecte oferite. Astfel, 30,4% dintre liceeni declară că știu persoane care au consumat cel puțin o dată droguri ilicite (1,4% refuzuri de a răspunde) față de 26,8% dintre studenți (1,0% refuzând să răspundă).

Segmentarea răspunsurilor în funcție de localizarea instituțiilor de învățământ liceal (Timișoara, alte localități urbane și rural) oferă informații suplimentare.

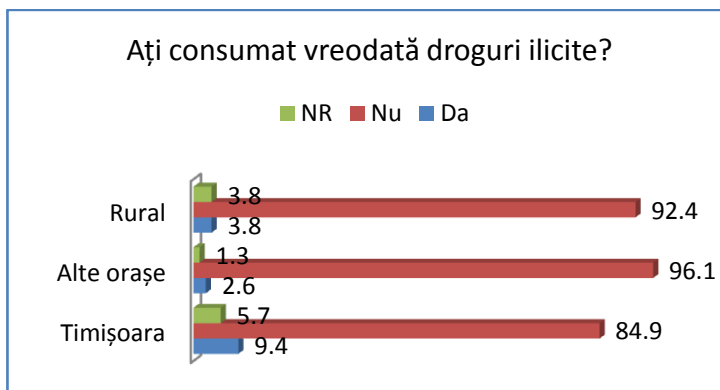

Figura 5. Prevalența pe parcursul vieții a consumului de droguri ilicite din județul Timiș în funcție de locația liceului (auto-raportare)

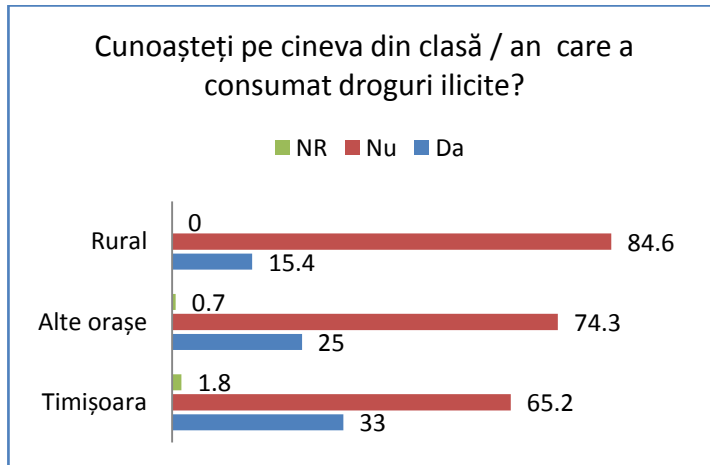

Figura 6. Prevalența pe parcursul vieții a consumului de droguri ilicite din județul Timiș în funcție de locația liceului (chestionare indirectă)

Situația descrisă în imaginile de mai sus indică o situație ușor înrăutățită față de ultima statistică existentă la nivel liceal prin studiul CAST (2005). Astfel, dacă în investigarea respectivă consumul de droguri în liceele timișorene era de 5,4% în 2001, de 7,2% în 2002, de 7,4% în 2003 și de 6,5% în 2005, în acest studiu procentul obținut de liceeni timișoreni este de 9,4%.

Amplitudinea prevalenței pe parcursul vieții privind consumul de droguri, comparând cele 15 licee luate în analiză, arată un consum variabil între 0% și 17,5%, în timp ce consumul la nivelul celor opt specializări universitare incluse în studiu variază între 0% și 20%.

În secțiunea precedentă ne-am referit la prevalența pe parcursul vieții privind consumul de droguri, însă în acest lot eterogen pot fi cuprinși orice consumatori, de la cei problematici, la cei care din simplă curiozitate au consumat o singură dată droguri. Pentru a observa cât de frecvent consumă droguri, am investigat frecvența de utilizare a acestora și perioada de debut în consumul acestora.

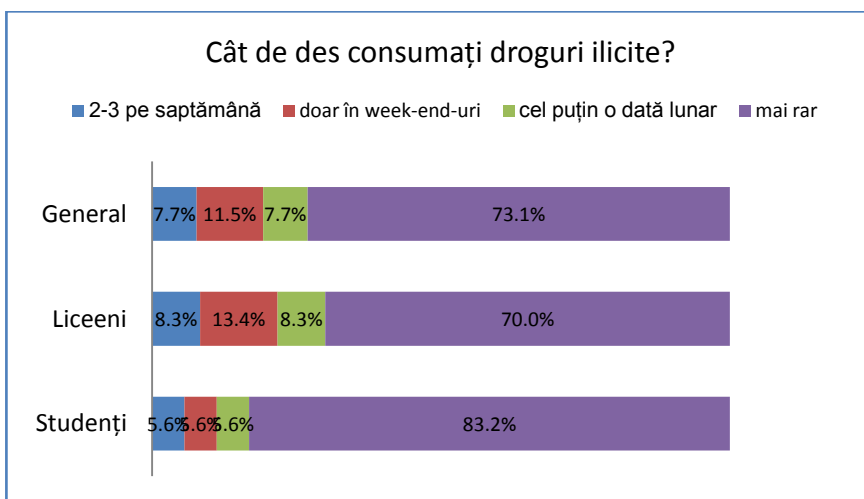

Figura 7. Frecvența utilizării drogurilor ilicite de către consumatorii auto-raportați

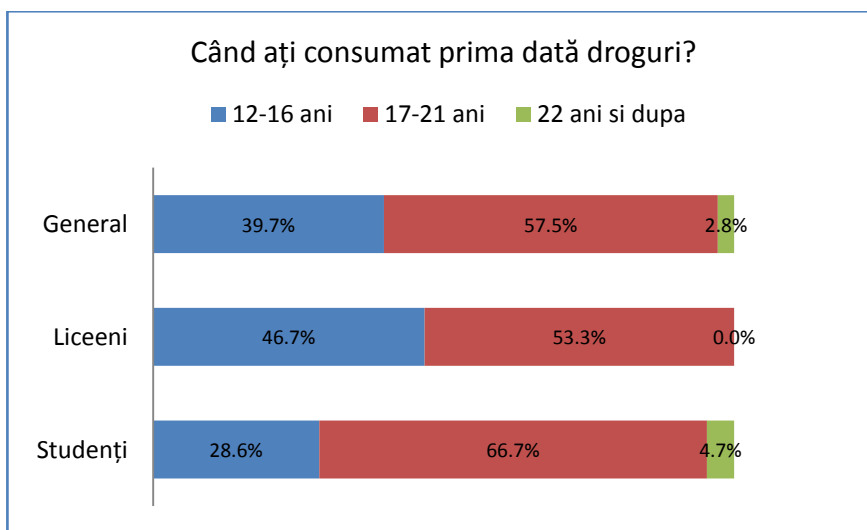

Figura 8. Perioada de debut în utilizarea drogurilor ilicite în județul Timiș

Din cele două imagini anterioare se constată două lucruri: unul îmbucurător (majoritatea absolută a consumatorilor de droguri face acest lucru mai rar de o dată pe lună, reducând riscul consumului problematic), celălalt îngrijorător (faptul că debutul consumului de droguri devine din ce în ce mai

timpuriu, astfel că în timp ce 28,6% dintre studenți au consumat prima dată droguri între 12 și 16 ani, 46,7% dintre liceeni debutează în aceeași perioadă.

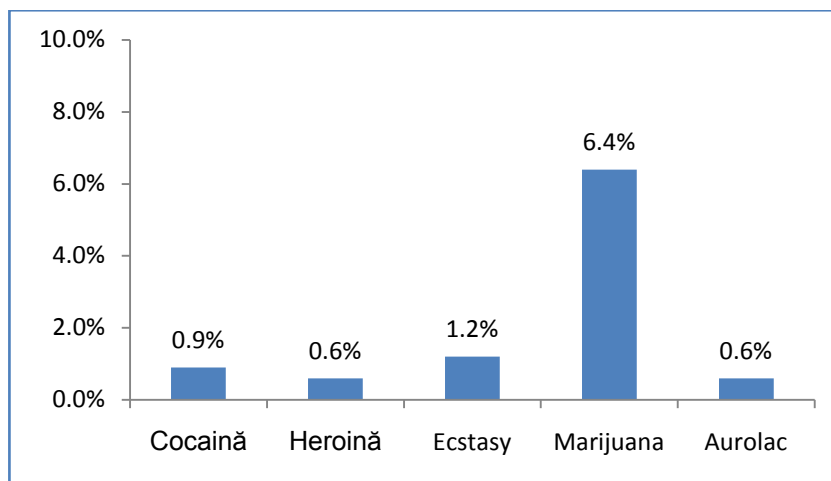

Figura 9. Prevalența consumului pe parcursul vieții pe tipuri de droguri

Datele de mai sus confirmă faptul că marijuana (canabisul) este tipul de drog cel mai utilizat de către elevi și studenți. Pentru a compara aceste valori se cuvine să precizăm că în ultimul studiu efectuat pe un eșantion național reprezentativ pentru tinerii de 16 ani (studiul ESPAD din 2007) s-au constatat următoarele prevalențe pe parcursul vieții: 3,5% pentru marijuana și hașiș, 1,5% pentru cocaină, 1,2% pentru ecstasy și 0,7% pentru heroină. Un alt reper comparativ este studiul CAST (2005) care arată că între consumatorii de droguri, aproximativ 80% consumă marijuana și aproximativ 30% hașiș.

O limită a datelor prezentate anterior este lipsa investigării consumului de alte droguri precum hașișul, sau LSD-ul, astfel încât singurele droguri avute în vedere în acest studiu sunt cele prezentate în figura 9.

Din analiza statistică a datelor colectate nu au fost identificate diferențe între liceeni și studenți în privința preferinței pentru un anumit tip de drog, datele fiind similare cu cele prezentate în figura 9 pentru ambele categorii studiate.

Prevalența consumului de droguri ilicite în ultima lună în județul Timiș

În secțiunea precedentă s-a putut constata că destul de puțini liceeni și studenți consumă droguri într-un mod regulat. Pentru a constata care este procentul de tineri care consumă uzual droguri, am urmărit prevalența consumului de droguri ilicite în ultima lună.

Spre comparație, studiul ESPAD (2007) identifica o prevalență lunară a consumului de droguri de 1,5% dintre tinerii de 16 ani, relativ egal împărțită pe trei categorii de droguri: canabis, ecstasy și alte substanțe pe bază de inhalare.

Rezultatele obținute, raportate la întregul eșantion, indică faptul că 3,1% din totalul persoanelor cuprinse în eșantion au consumat droguri cel puțin o dată în ultima lună. Acest segment reprezintă 15,8% din totalul persoanelor care au declarat că au consumat cel puțin o dată în viață droguri ilicite.

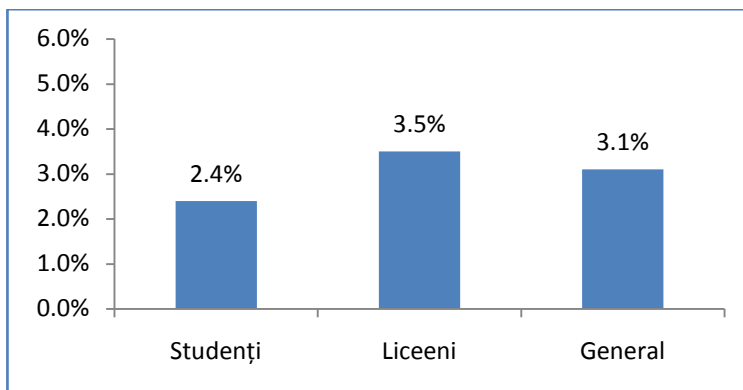

Figura 10. Prevalența lunară a consumului de droguri din populația de elevi și studenți din județul Timiș

Deoarece studiile anterioare indicau un consum mai ridicat de droguri din partea persoanelor de sex masculin decât a femeilor, am urmărit să identificăm eventuale diferențe de gen în prevalența consumului lunar de droguri ilicite. Datele colectate sunt congruente cu studiile anterioare, 5,1% dintre bărbați și 1,8% dintre femei fiind prevalența consumului de droguri din ultima lună.

În ceea ce privește prevalența consumului de droguri la momentul evaluării, măsurată într-o manieră indirectă: “Cunoașteți pe cineva din anul / clasa Dvs. Care consumă droguri ilicite?” situația obținută arată că 15% pot identifica la momentul studiului o persoană care consumă droguri ilicite. Pe categorii școlare de interes procentul este de 11% la nivel universitar și de aproape 16% la nivel liceal.

În privința tipurilor de droguri cuprinse în acest studiu, consumatorii uzuali (cei care au consumat droguri în ultima lună cel puțin o dată) preferă tot marijuana ca drog. Astfel, nu mai puțin de 67% dintre cei care au declarat că au consumat marijuana măcar o dată în viață recunosc că au consumat acest drog și în ultima lună, în timp ce doar 14% dintre consumatorii de cocaină și 11% dintre consumatorii de ecstasy au consumat aceste droguri în ultima lună. Pentru restul drogurilor procentul este chiar mai mic de 10%.

Sunteți interesat să renunțați la consumul de droguri?

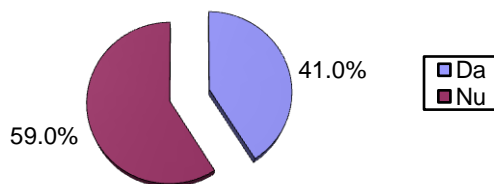

Figura11. Intenția de renunțare la consumul de droguri la elevii și studenții din județul Timiș

Cu toate că drogurile implică un risc major pentru sănătatea fizică și psihică, mai puțin de jumătate dintre cei care au declarat că au consumat măcar o dată droguri ilicite doresc să renunțe la acestea. Mai exact este vorba de 44,6% și 23,5% dintre liceenii, respectiv studenții consumatori.

Prevalența consumului de droguri licite în județul Timiș

În cele ce urmează vom prezenta succint situația utilizării drogurilor licite (alcool și tutun) între liceeni și studenții din județul Timiș.

Consumul de tutun

Datele obținute par a indica o tendință în scădere a consumului de tutun. Doar 20,2% din totalul celor chestionați afirmă că fumează, deși acest procent pare mult subdimensionat în comparație cu cea ce pare să fie situația în realitate. Spre comparație, 31% dintre liceenii din județul Satu-Mare declarau că au fumat cel puțin o dată în ultima lună (prevalența lunară) (Tarba, Boca și Câmpan, 2007), iar 20% dintre adolescenții din Harghita fumează cel puțin o dată pe lună (prevalența săptămânală) (Boroș, 2007).

Nu există diferențe de gen, numărul de bărbați și femei fumători fiind similar. Diferențe semnificative există însă între studenți și liceeni, deoarece 26,7% dintre studenți se declară fumători în timp ce doar 17,9% dintre liceeni declară același lucru. Această diferență poate fi explicată prin perioada de debut în ceea ce privește consumul de tutun, pentru că așa cum se poate vedea din figura 12, 36,7% dintre respondenți declară că s-au apucat de fumat între 17 și 21 de ani. De altfel, vârsta pare a fi o altă explicație plauzibilă pentru consumul relativ redus de tutun obținut, elevii din clasa a IX-a și a X-a (reprezentând 42% din eșantionul utilizat) având o prevalență redusă de 10%, respectiv 13%. În comparație cu aceștia, studenții din anul III spre exemplu, ajung la o prevalență de 40%.

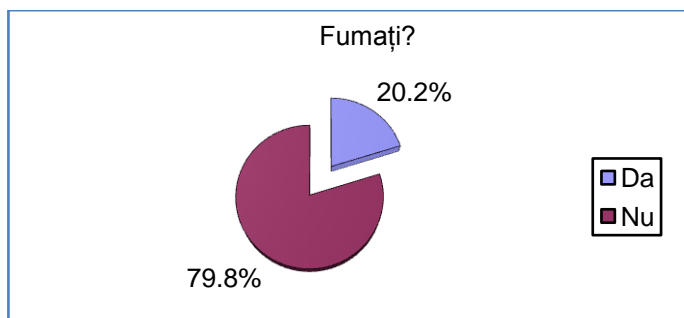

Figura12. Prevalența consumului de tutun la momentul efectuării studiului

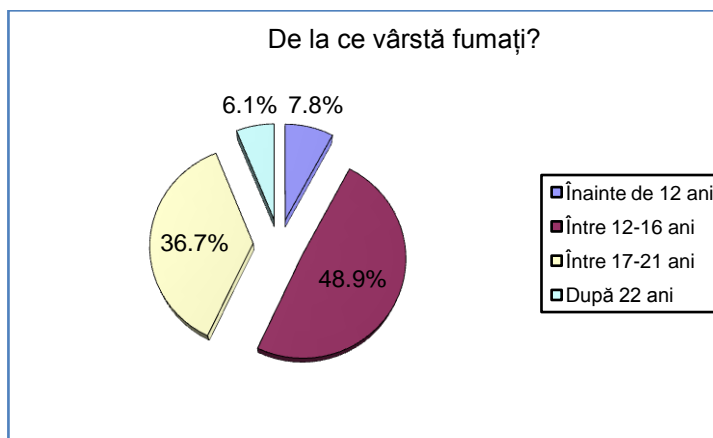

Figura13. Distribuția perioadei de debut la fumători

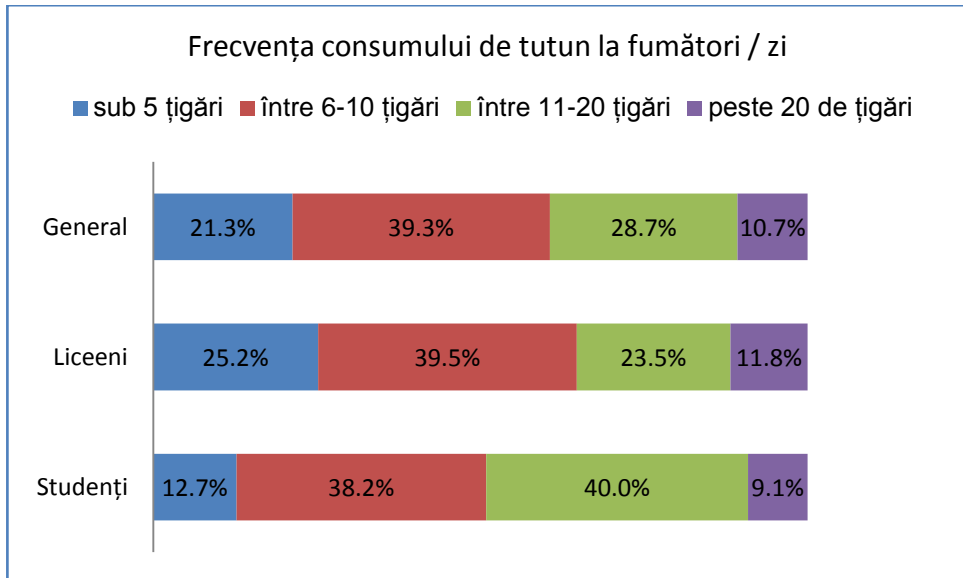

Figura14. Frecvența consumului de tutun la fumători

Un aspect interesant este că atât printre studenții, cât și printre elevii de liceu fumători, nu mai puțin de 56% doresc să renunțe la fumat. Acest procent este chiar mai mare decât numărul consumatorilor de droguri ilicite, doar 41% dintre aceștia dorind să renunțe la drog.

Consumul de alcool

Dacă am include la un loc drogurile licite cu cele ilicite, alcoolul ar rămâne probabil cel mai răspândit drog ca utilizare, fiind adesea nelipsit de la petreceri și evenimente festive din viața fiecăruia. Chiar și celebrarea succesului prin deschiderea unei cupe de șampanie înseamnă consum de alcool.

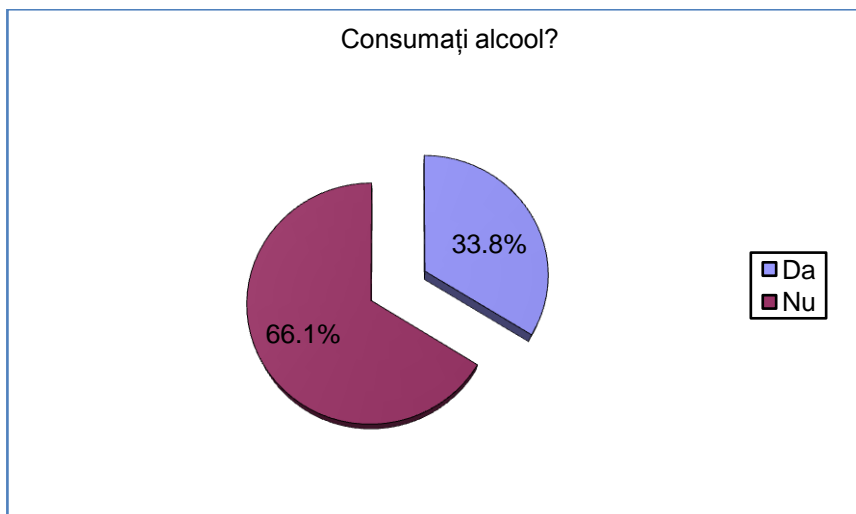

Figura15. Prevalența consumului de alcool la momentul efectuării studiului

Studii anterioare (Chereji, 2008; Tarba, Boca și Câmpan, 2007) arată că prevalența pe parcursul vieții a consumului de alcool atinge 83% dintre tineri la 20 de ani, iar la 15 ani 20% din populație a consumat deja alcool. Mai mult, 45,7% dintre liceeni au fost cel puțin o dată în stare de ebrietate, 33,8% au fost cel puțin o dată în această stare cu referire la ultimul an, iar 12,7% au experimentat această stare măcar o dată în ultima lună. De asemenea, studiile anterioare indică o diferență de gen în consumul de alcool, acesta fiind de aproximativ de două ori mai frecvent întâlnit la bărbați decât la femei.

Datele colectate în acest studiu indică un consum moderat de alcool, însă o limită majoră a acestui studiu este ambiguitatea formulării “*Consumați alcool?*” fapt ce i-ar putea determina pe unii să afirme că nu consumă alcool deoarece acest lucru se întâmplă doar ocazional și în cantități foarte mici.

O importanță deosebită o reprezintă consumul problematic, cum ar fi dependența zilnică de alcool. Așa cum se observă din graficul de mai jos, aproximativ 5% dintre respondenți admit că au o problemă cu alcoolul, prin consumul zilnic (7,1% și 4,3% dintre studenții, respectiv elevii chestionați).

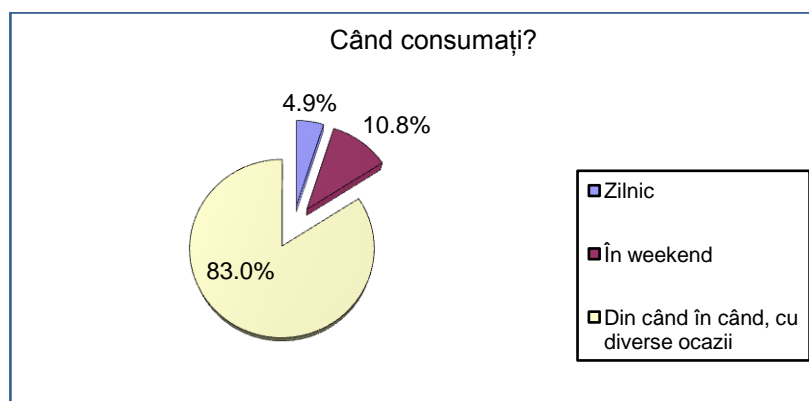

Figura16. Frecvența consumului de alcool la elevii și studenții din județul Timiș

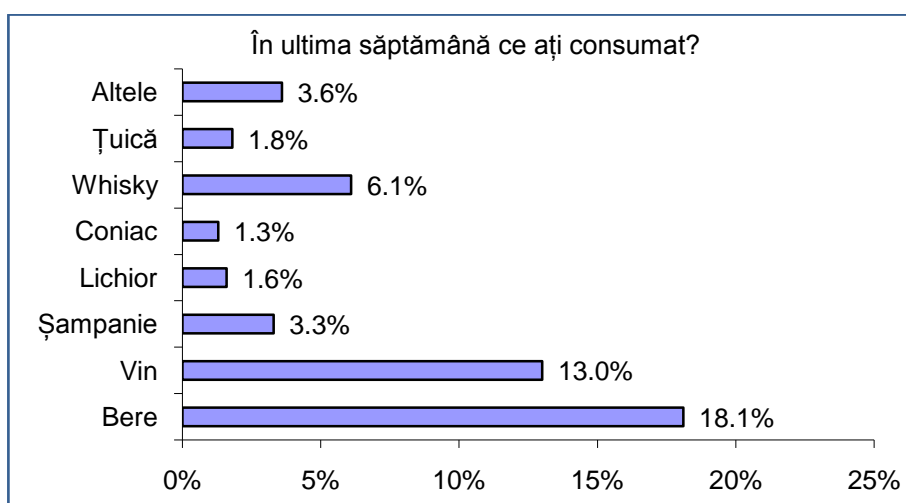

Figura17. Prevalența săptămânală privind tipul de alcool consumat

Datele legate de prevalența tipurilor de alcool indică preferința pentru bere și vin, dar și un procent destul de ridicat de băuturi spirtoase consumate (aproape 8% dacă cumulăm țuica cu whisky-ul). Acest profil este similar cu cel obținut în alte studii precum prezentat de Chereji (2008) ce viza prevalența consumului de alcool în nord-vestul țării.

În cea de-a doua parte a secțiunii rezultate vom evidenția cunoștințele și atitudinile respondenților față de consumul de droguri.

Cunoștințe, atitudini și comportamente legate de consumul de droguri

Cunoștințe despre droguri

Primul pas în prevenirea consumului de droguri este acela de a identifica drogurile ilicite de cele licite sau de alte substanțe ce nu intră în categoria drogurilor, precum și de a înțelege riscul pentru sănătate determinat de consumul de droguri, fie ele licite sau ilicite.

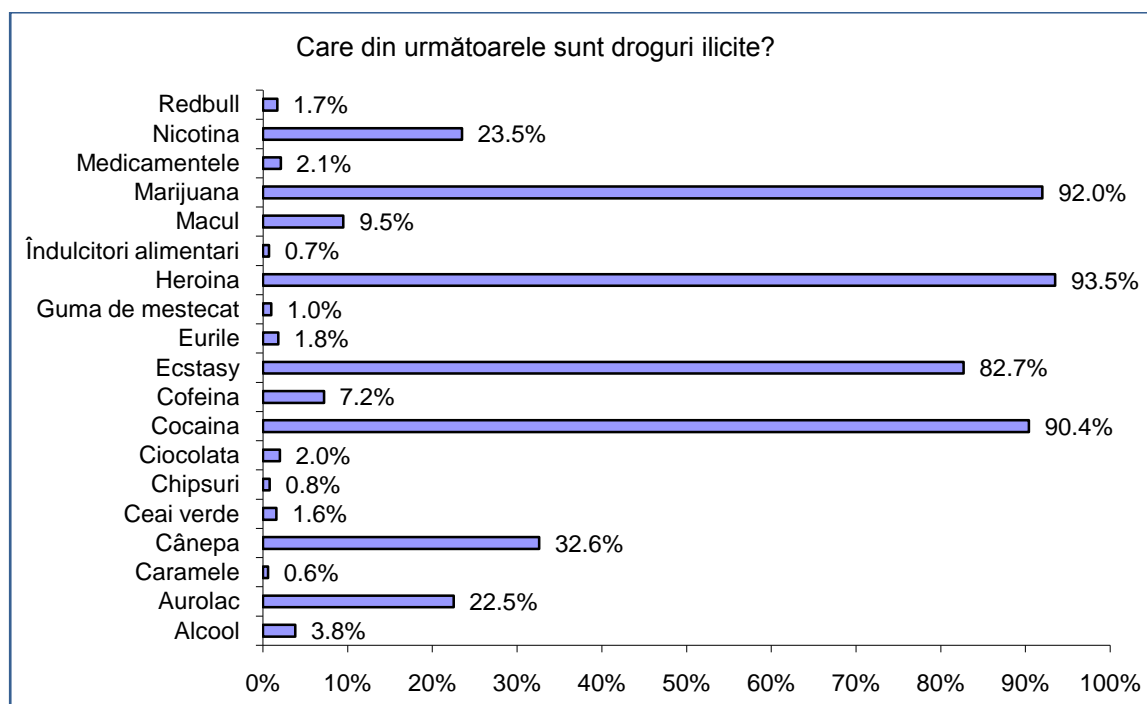

Figura 18. Procentul de elevi și studenți care identifică corect cele patru tipuri de droguri ilicite

Datele de mai sus indică, în general, o bună cunoaștere a trei dintre cele patru droguri ilicite prezentate în listă (heroina, cocaina și marijuana), precum și o cunoaștere acceptabilă a drogului ecstasy, recunoscut ca fiind un drog ilicit de 82.7% dintre respondenți. Acest drog pare a fi ceva mai puțin cunoscut în rândul liceenilor, doar 80% dintre aceștia considerând ecstasy ca un drog ilicit. O altă diferență între liceeni și studenți este aceea că un număr semnificativ mai mare dintre liceeni consideră nicotina drept un drog ilicit (28%), față de studenți (11%). Tot despre nicotină, neconsumatorii de droguri ilicite văd în nicotină într-o mai mare măsură drept un drog ilicit (25%) în comparație cu cei care au declarat că au consumat cel puțin o dată un drog ilicit (doar 11% dintre aceștia consideră nicotina drept un drog ilicit).

Procentele relativ ridicate asociate cânepii și aurolacului sunt determinate de caracterul ambiguu al acestora. Cânepa este o plantă industrială cu un conținut foarte mic de drog, însă din anumite sortimente de cânepă se obține cannabisul. În privința aurolacului, acesta pare a fi un drog marginal, neatractiv pentru comercializare, cu o situație legislativă mai puțin clară.

Un nivel destul de ridicat de cunoștințe a fost observat pe baza capacității respondenților de a diferenția corect drogurile licite. Astfel, alcoolul, nicotina și medicamentele au fost identificate între drogurile licite. O situație aparte este cazul cofeinei, aceasta fiind considerată de peste două treimi dintre persoane (68%) ca un drog licit. Legislația actuală nu include cofeina în categoria drogurilor licite, însă, din punct de vedere medical sau psihologic, cofeina are o serie de caracteristici prin care ar putea fi inclusă în categoria drogurilor licite. De asemenea, s-a constatat un nivel mai scăzut de recunoaștere a drogurilor licite ca droguri. Doar aproximativ trei din patru respondenți au nominalizat alcoolul ca drog licit, în timp ce pentru nicotină procentul a fost și mai mic (puțin peste 60%).

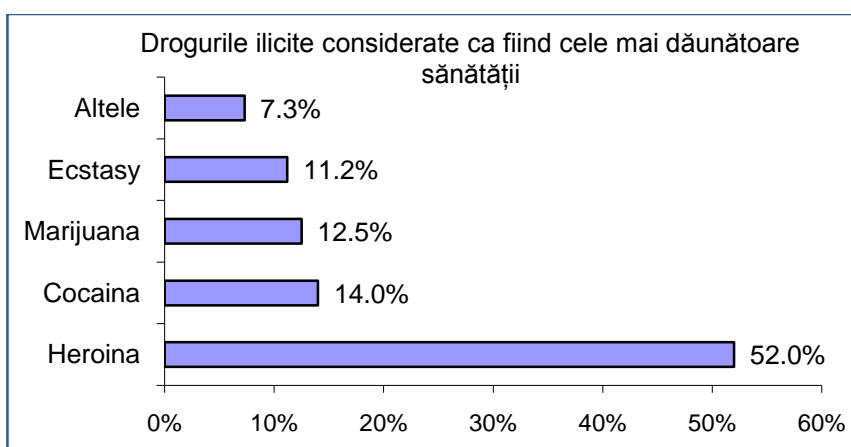

Figura 19. Percepția respondenților privind potențialul dăunător crescut al drogurilor ilicite

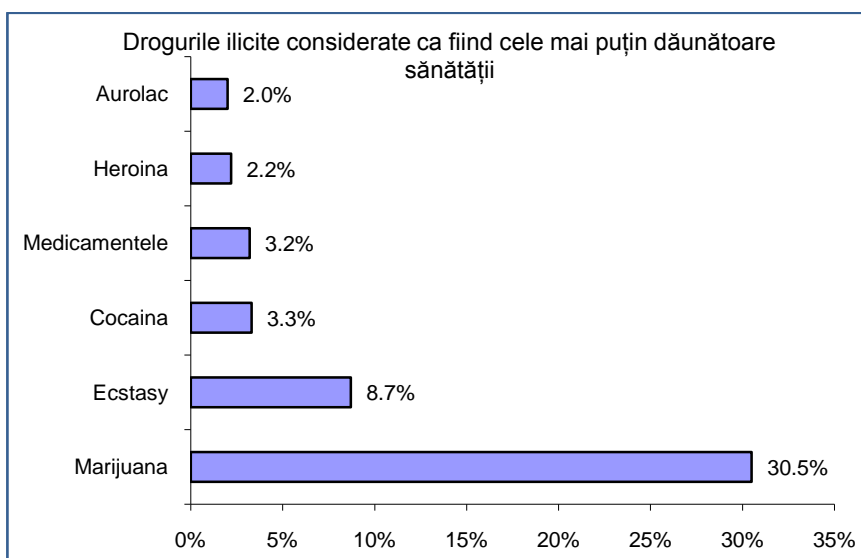

Figura 20. Percepția respondenților privind potențialul dăunător scăzut al drogurilor ilicite

Datele prezentate în figurile anterioare sunt similare cu cele prezentate în alte studii, dovedind o cunoaștere adecvată a realității (ex. 70% dintre decesele cauzate de consumul de droguri al la bază consumul de heroină).

În privința drogurilor licite situația arată, de asemenea, o bună cunoaștere a riscului pentru sănătate determinat de consumul de droguri legale. Astfel, dacă alcoolul și nicotina sunt percepute ca fiind cele mai dăunătoare droguri licite, cofeina este considerată drogul cel mai puțin dăunător.

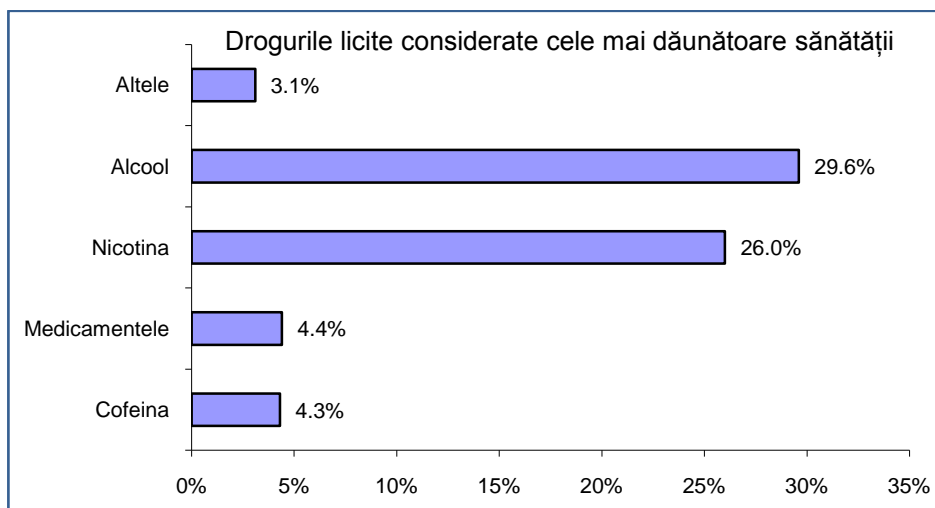

Figura 21. Percepția respondenților privind potențialul dăunător crescut al drogurilor licite

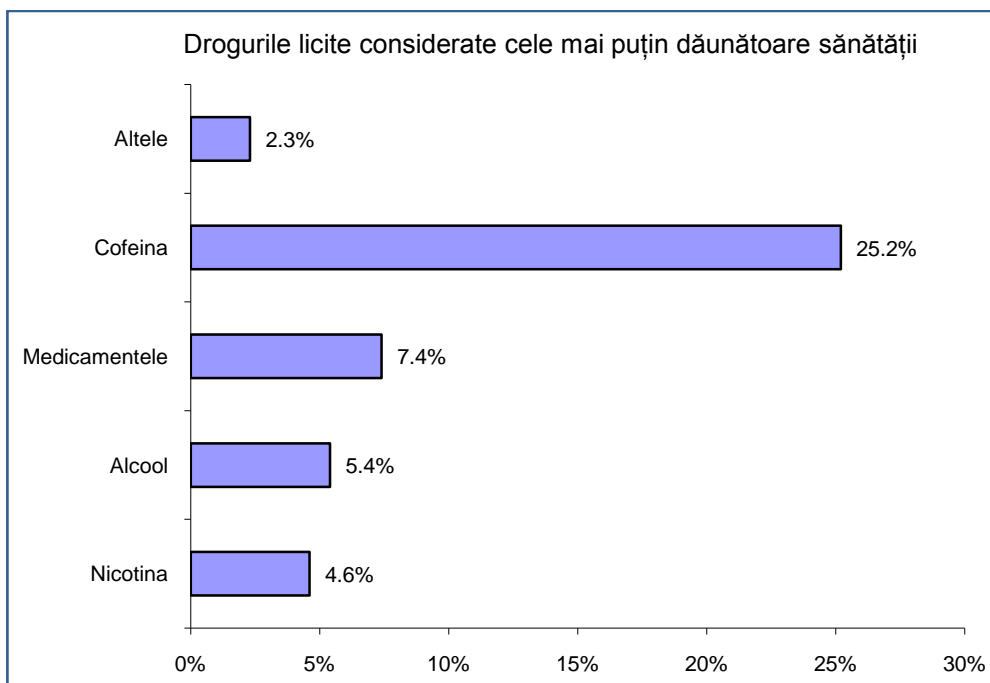

Figura 22. Percepția respondenților privind potențialul dăunător scăzut al drogurilor licite

În sfârșit, un alt aspect urmărit a fost cel legat de notorietatea drogurilor ilicite. Aceasta reproduce fidel prevalența consumului de droguri ilicite. Marijuana este drogul de care adolescenții și tinerii investigați au auzit cel mai des, ea fiind urmată în ordine descrescătoare de heroină, cocaină și ecstasy. Acesta din urma a fost nominalizat de 2,5 ori mai puțin decât marijuana.

Dacă în privința tipurilor de droguri și a riscurilor pentru sănătate implicate de acestea, situația era una pozitivă, lucrurile stau diferit în ceea ce privește cunoașterea legislației în vigoare pentru consumul de droguri. Astfel, la o întrebare „capcană” ce viza precizarea consecințelor pentru consumul de droguri, majoritatea persoanelor a încercuit diferite forme de pedeapsă, indicând o cunoaștere deficitară a problemei, în contextul în care legislația din România nu prevede vreo măsură punitivă pentru consumatorii de droguri. Cei mai mulți dintre respondenți au oferit răspunsuri greșite, asociate pedepselor pentru traficul sau producerea de stupefiante. Aceste pedepse, asociate traficului de droguri ilicite par a fi mai bine cunoscute.

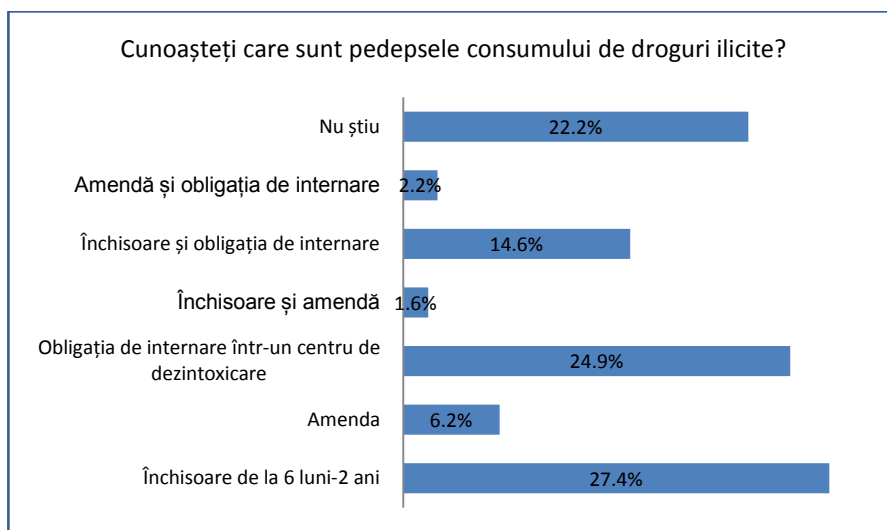

Figura 23. Opinia respondenților cu privire la pedepsele aplicata pentru consumul de droguri ilicite

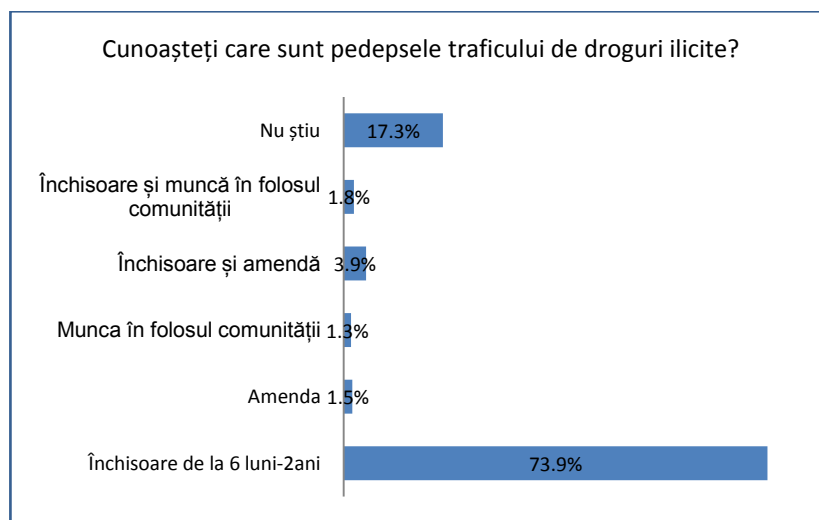

Figura 24. Opinia respondenților cu privire la pedepsele aplicata pentru consumul de droguri ilicite

În sfârșit, un ultim aspect ce ține de cunoștințele legate de droguri vizează sursele inițiale de informare privitoare la tipurile de droguri, precum și la riscurile la care se supun consumatorii din punct de vedere psihologic, fizic, social sau legal.

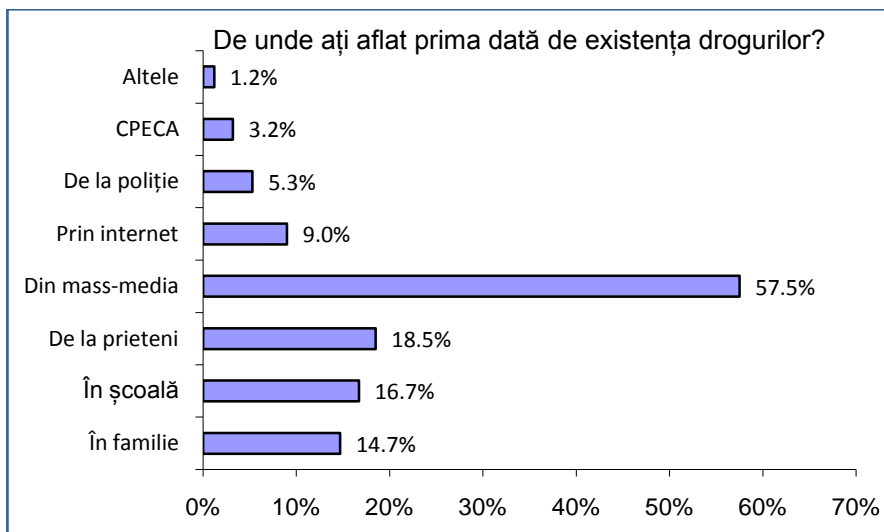

Figura 25. Opinia respondenților cu privire la pedepsele aplicata pentru consumul de droguri ilicite

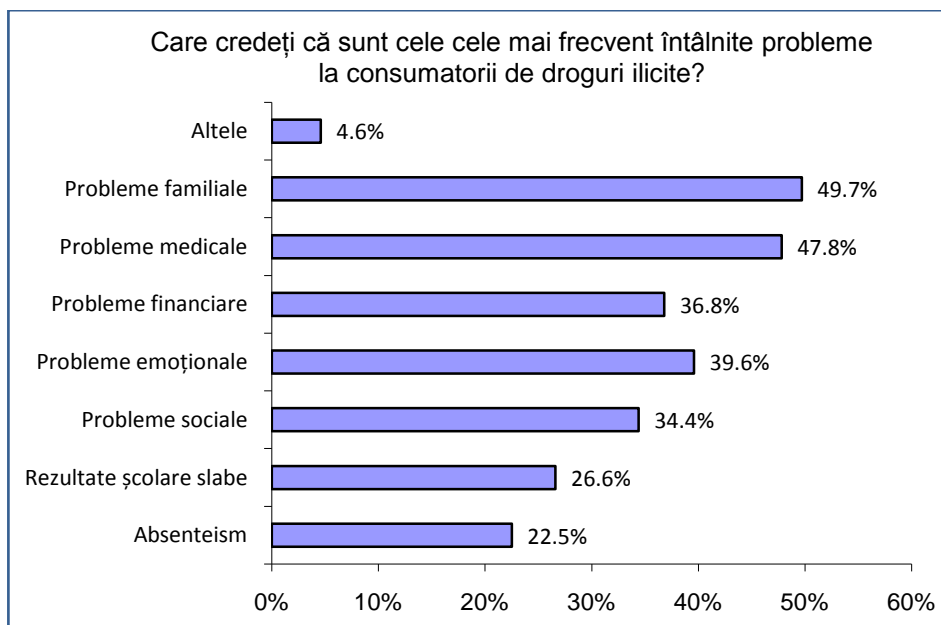

Figura 26. Opinia respondenților cu privire la posibile cauze și consecințe determinate de consumul de droguri ilicite

O serie de aspecte interesante decurg din analiza diferențiată dintre liceeni și studenți. Cei din urmă percep într-o mai mare măsură existența unor cauze și a unor consecințe negative ale consumului de droguri comparativ cu liceeni. Astfel, dacă în cazul problemelor medicale nu apar

diferențe semnificative între cele două categorii de persoane, studenții percep în mai mare măsură existența unor dificultăți școlare (36% vs. 23%), absenteism ridicat (33% vs. 20%), existența unor probleme sociale (55% vs. 29%), familiale (57% vs. 48%), emoționale (51% vs. 39%) sau financiare (55% vs. 40%). O altă diferență semnificativă între studenți și liceeni este determinată de anumite surse de informare. Mai mulți liceeni decât studenți au primit primele informații despre drogurile ilicite de la prieteni (unul din cinci vs. unul din zece) sau de la poliție sau CPECA Timișoara.

O altă analiză comparativă legată de tematica mai sus amintită a fost realizată între cei care au consumat cel puțin o dată droguri ilicite și cei care au declarat că nu au consumat niciodată vreun drog ilicit. Astfel, cei care au consumat droguri sunt mai puțin predispuși decât non-consumatorii să recunoască că la baza consumului de droguri se pot afla probleme emoționale (27% vs. 42%). De asemenea un procent aproape dublu de consumatori a avut ca primă sursă de informare prietenii (32% vs. 17%), spre deosebire de non-consumatori care au primit informații relevante în special prin intermediul mass-media (60% vs. 42%). Nu au fost identificate alte diferențe semnificative între cele două categorii de persoane pe baza sursei de informare sau a problemelor identificate.

Atitudini și comportamente legate de consumul de droguri

În această parte a rezultatelor vom încerca să punem în paralel două perspective: (1) cea a consumatorilor, ca grup țintă auto-declarat în acest studiu și (2) opinia generală a elevilor și studenților cu privire la diversele practici ale consumatorilor de droguri.

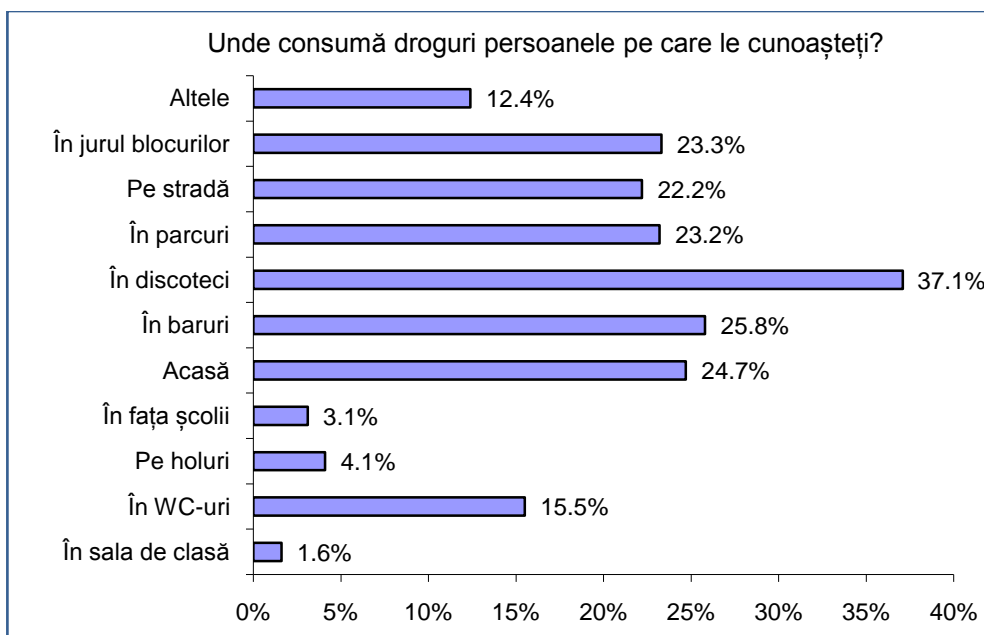

Figura 27. Percepția generală cu privire la locurile în care se consumă droguri

Se observă că în percepția publicului chestionat despre consumul de droguri discotecile ocupă de departe primul loc, alte locații frecvent identificate fiind barurile, strada, parcul sau acasă. Cu excepția ultimei menționate, putem observa o conotație peiorativă acordată consumului prin locurile alese de respondenți (discotecile, parcuri, pe stradă etc.).

De partea cealaltă, consumatorii de droguri (incluzând aici orice persoană care a auto-raportat consum de droguri ilicite pe parcursul vieții) identifică o altă locație ca fiind frecvent utilizată pentru a consuma droguri, aceea de a fi în cercul de prieteni, acasă la unul dintre aceștia.

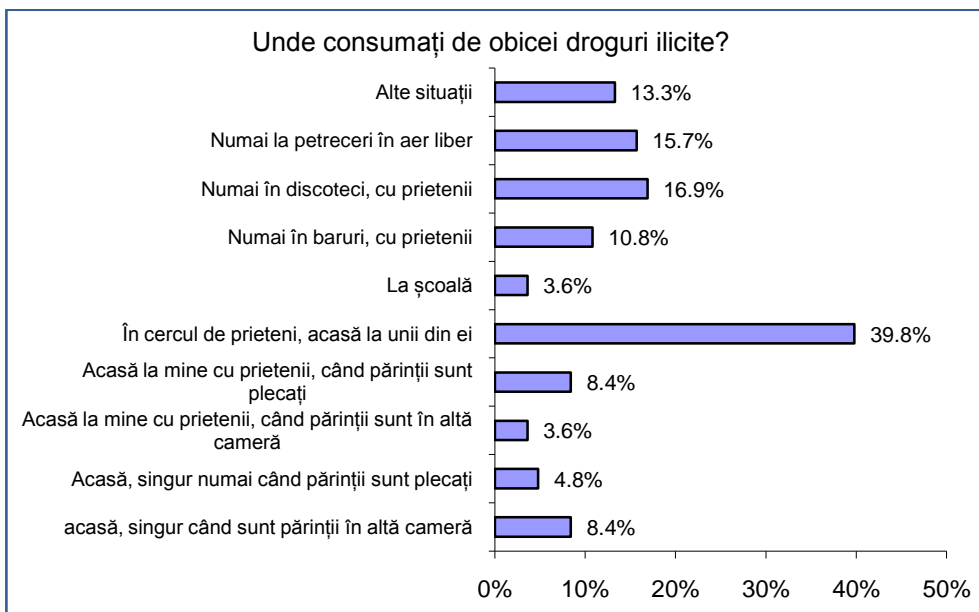

Figura 28. Locațiile cel mai frecvent utilizate de către consumatorii de droguri

O altă situație privită în oglindă este aceea a tipurilor de droguri percepute ca fiind utilizate mai frecvent, respectiv declarate a fi consumate de către utilizatori.

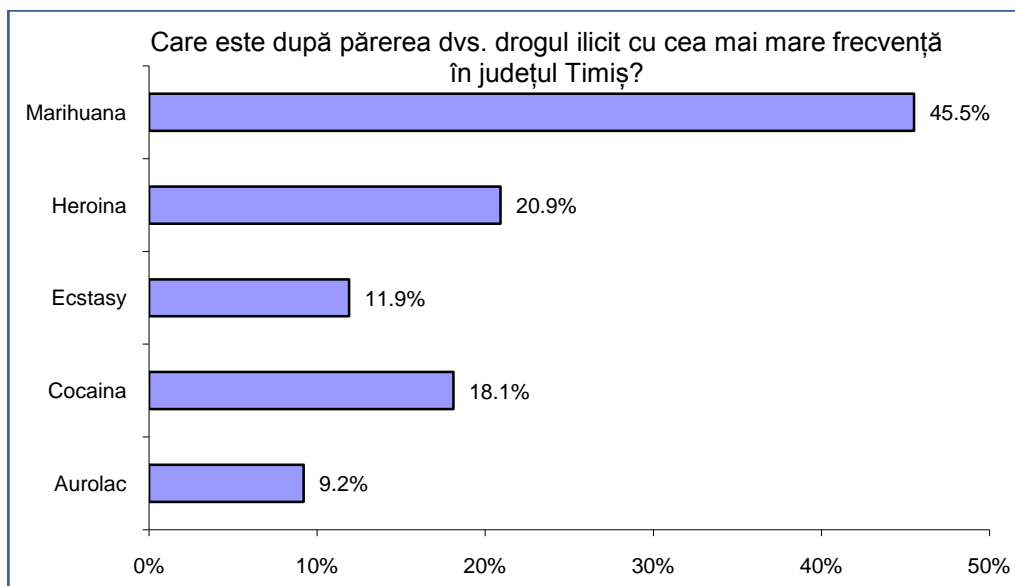

Figura 29. Percepția respondenților cu privire la cele mai utilizate droguri ilicite

Gradul de suprapunere dintre percepție și situația reală este destul de ridicat dacă ne focalizăm atenția asupra marijuanei, acesta fiind și drogul cel mai frecvent utilizat de către consumatori. În schimb, în percepția publicului se pare că heroina și cocaina ar fi în competiție strânsă pentru cel de-al doilea loc, dar datele obținute de noi (sintetizate în figura 9) indică ecstasy-ul ca fiind al doilea drog utilizat ca frecvență.

În privința percepției privind proveniența drogurilor, cei mai mulți dintre respondenții neconsumatori nu știu de unde sunt procurate drogurile de către colegii lor, consumatori. Astfel, dacă 63,6% declară că nu știu de unde provin acestea, 16,2% cred că acestea sunt aduse de alți colegi / cunoscuți, 13,9% cred că acestea sunt cumpărate în pauză de la dealeri, iar restul de 9,4% cred că sunt cultivate de către consumatori. Un număr semnificativ mai mare de liceeni decât de studenți cred că drogurile sunt fie aduse de cunoscuți sau prieteni, fie cultivate pentru uz personal. O altă analiză comparativă, ne-a arătat că spre deosebire de publicul neconsumator, cei care consumă droguri aleg de trei ori mai mult opțiunea de procurare a drogului prin cumpărare de la dealeri (aproximativ 30% consumatorii vs. 10% non-consumatorii).

În privința consumului de droguri, percepția publică printre elevi și studenți pare să fie una îngrijorătoare, datele indicând un procentaj mai mare de consumatori, în percepția celor intervievați, decât a fost obținut prin auto-raportare. Mai îngrijorător este faptul că deși doar 19% declară că li s-au propus să consume droguri ilicite, prevalența auto-raportată generală a fost de 8,3%. Acest lucru înseamnă că aproximativ 43% dintre cei ofertați au acceptat să consume, pornind de la premisa că nu ei au fost cei care au inițiat procesul de căutare a drogurilor (premisă verificată în acest studiu prin faptul că peste 90% dintre cei care au declarat că au consumat droguri ilicite au declarat că le au fost oferite droguri).

Nu au fost sesizate diferențe între liceeni și studenți în ceea ce privește cazurile în care le-au fost oferite droguri ilicite spre consum.

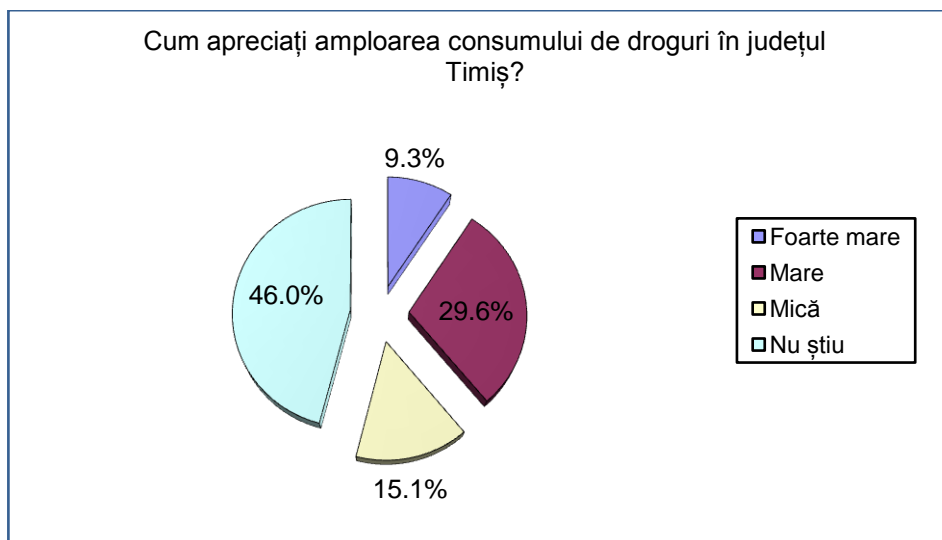

Figura 30. Percepția publică privind amploarea consumului de droguri printre elevii și studenții din județul Timiș

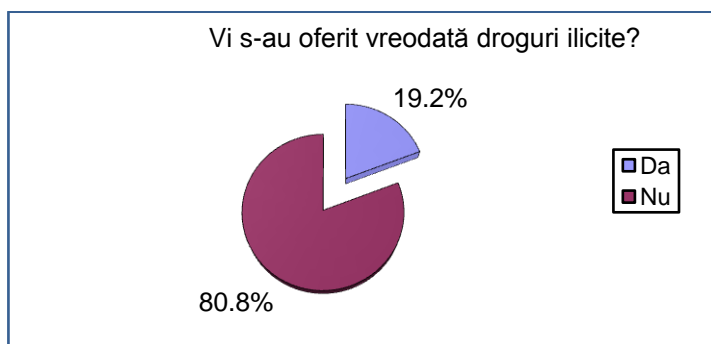

Figura 31. Procentul de indivizi care declară că li s-au oferit droguri ilicite

În privința tipului de loc în care au primit oferta de a consuma droguri ilicite și a persoanelor care au făcut oferta, datele converg cu cele ale percepției publice existente. Astfel, cel mai adesea drogurile au fost oferite în cercul de prieteni, în discotecă sau pe stradă.

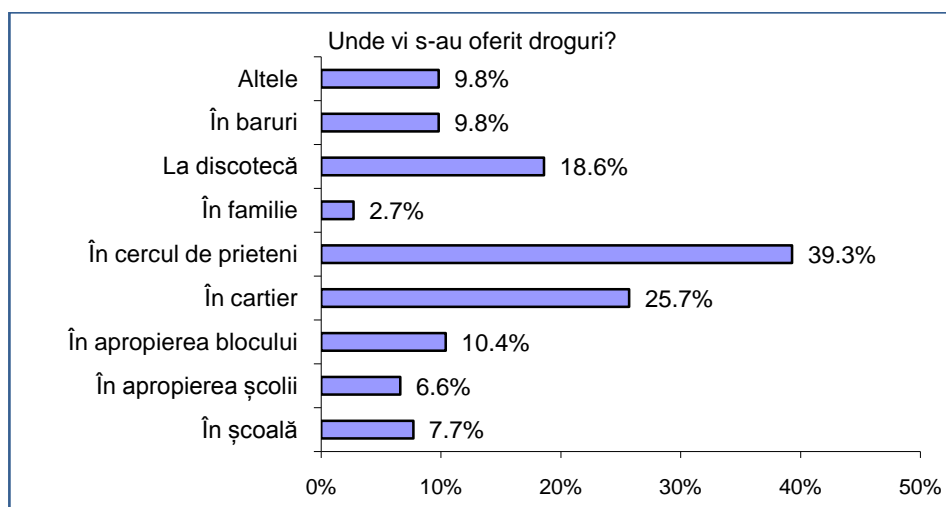

Figura 32. Locurile preferate de terți pentru a oferi / vinde droguri ilicite

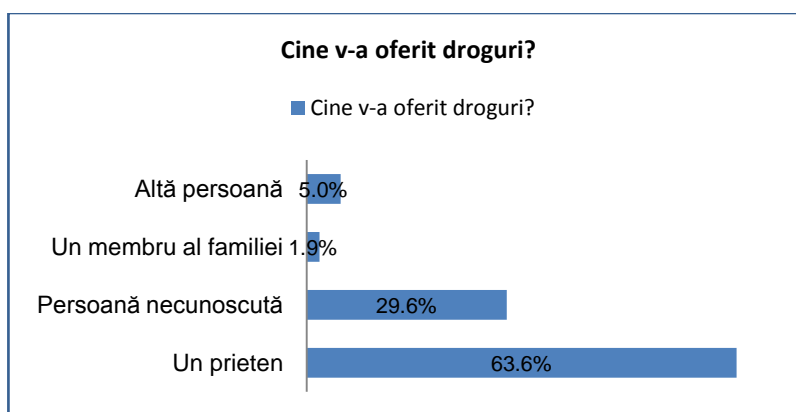

Figura 33. Tipul de relație dintre terț și persoana căreia i s-a oferit un drog ilicit

În ceea ce privește modalitatea preferată de consum, de departe cel mai întâlnit mod de a consuma droguri este fumatul (82,6%), urmat de prizare (12,1%) și inhalare (9,9%). Abia pe ultimul loc se află varianta prin injectare, ea fiind folosită doar de 4,4% dintre respondenții care au declarat că au consumat droguri ilicite, ceea ce înseamnă doar 0,35% din întregul eșantion chestionat.

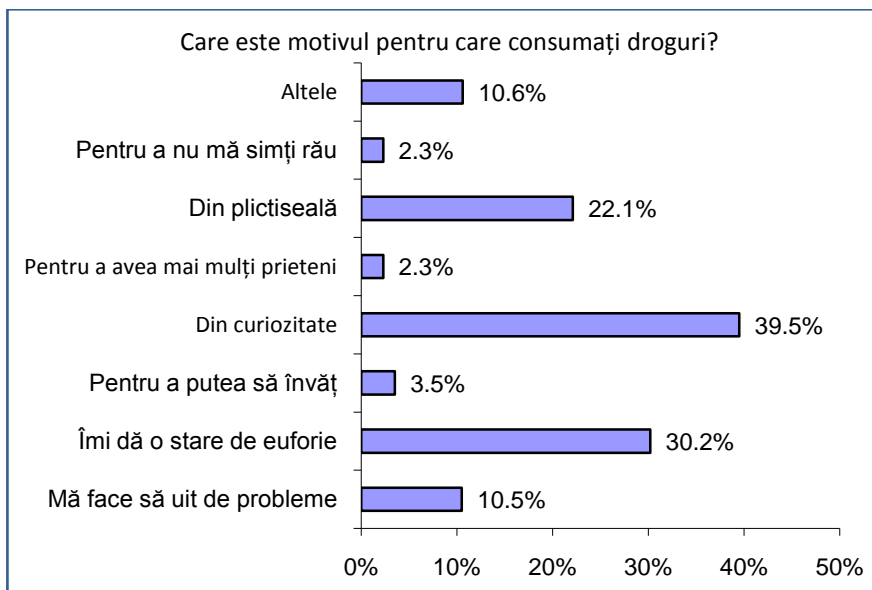

Figura 34. Motivele cel mai frecvent invocate pentru consumul de droguri ilicite

Motivele prezentate anterior evidențiază mai degrabă o nevoie de senzații tari a adolescenților și tinerilor chestionați, decât motive compensatorii de genul „mă face să uit de probleme”. Această situație este percepută destul de acurat de către publicul larg, teribilismul și teribilismul asociat cu o vulnerabilitate emoțională crescută fiind cauza percepută în peste 75% din cazuri pentru consumul de droguri.

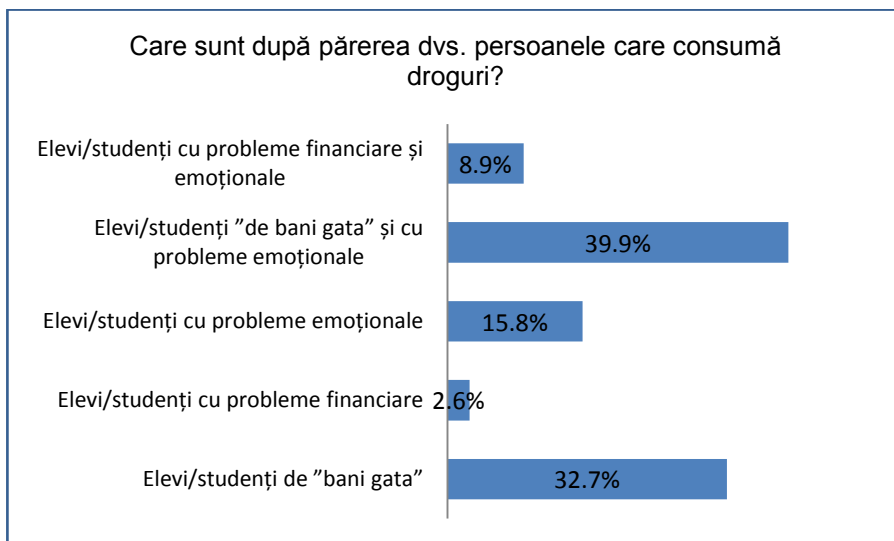

Figura 35. Motive percepute drept cauze ale consumul de droguri ilicite

Pentru a identifica profilul consumatorului de droguri, chiar într-o variantă experimentală pentru a testa efectul acestora, am avut în vedere mai multe aspecte definitorii pentru stilul de viață precum: (1) consumul de alcool sau tutun; (2) specificul rezidențial (cu cine locuiește); (3) mediul de proveniență (urban vs. rural); (4) situația familială; (5) situația financiară; (6) tipul de hobby avut; (7) preferința pentru alte activități riscante cum ar fi cursele de mașini sau sexul neprotejat; (8) gradul de adaptare la școală; (9) gradul de religiozitate; (10) modul de petrecere a timpului liber; (11) stilul de alimentație; (12) nivelul de optimism etc.

În toate aceste cazuri am căutat identificarea unor asocieri semnificative statistic cu consumul auto-raportat de droguri. Diferențele sesizate dintre consumatorii și neconsumatorii de droguri ilicite sunt trecute în figura de mai jos.

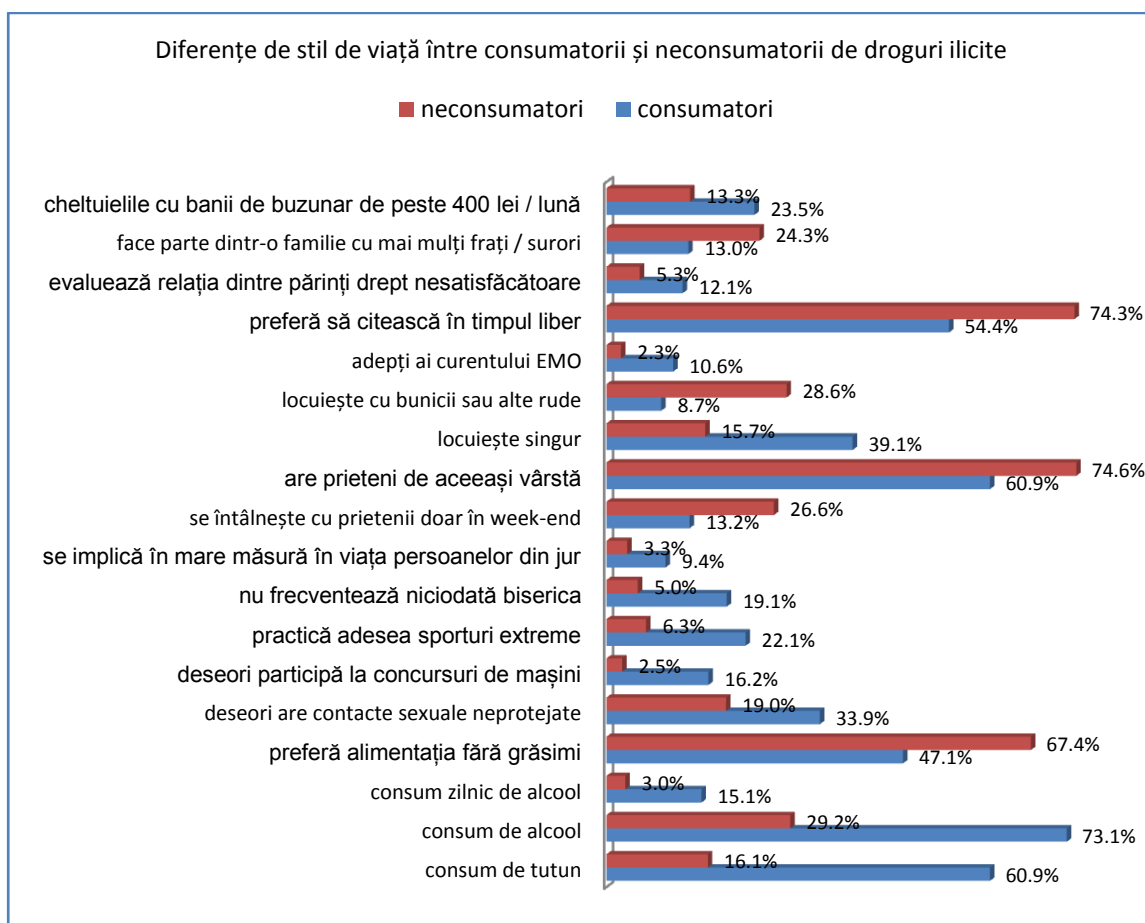

Figura 36. Diferențe de stil de viață între consumatorii auto-raportați și neconsumatorii de droguri ilicite

Diferențele constatate tind să sublinieze nevoia unui abordări integrative deoarece consumatorii de droguri ilegale par a avea probleme multiple precum: (1) prevalența ridicată a consumului de droguri licite; (2) orientarea spre activități care implică trăirea de senzații tari; (3) probleme de relaționare în familie. La acestea se adaugă un anumit tip de relaționare socială ce indică absența suportului social, în ciuda întâlnirilor dese cu prietenii. Se observă că sunt mai expuși riscului de a consuma droguri cei care locuiesc singuri (spre deosebire de cei care locuiesc cu bunicii sau alte rude sau care au mai

mulți frați sau surori). De asemenea sunt mai predispuși să consume droguri ilicite cei care au mai puțini prieteni de aceeași vârstă și care tind să fie mai intruzivi în viața celor din apropierea lor.

În ultima parte a secțiunii rezultate vom prezenta detalii cu privire la percepția respondenților despre programele de prevenire a consumului de droguri și îndeosebi despre activitățile depuse de CPECA Timișoara.

Gradul de informare cu privire la serviciile de prevenire a consumului de droguri

Un prim aspect constatat este acela că un număr mare de liceeni și de studenți au participat, cel puțin o dată, în programe educative în scopul prevenirii consumului de droguri și că au cunoștință despre activitatea CPECA Timișoara. Diferențe semnificative la acest subiect apar între liceeni și studenți. Astfel, un număr semnificativ statistic mai mare de liceeni (50,6%) față de studenți (38,7%) au declarat că au auzit de activitatea CPECA deși nu există diferențe semnificative statistic între cele două grupuri cu privire la participarea în programe educaționale de prevenire a consumului de droguri. De asemenea, un număr semnificativ mai mare dintre consumatorii de droguri ilicite declară că știu despre activitatea CPECA în comparație cu non-consumatorii (52,3% vs. 36,6%).

Ați participat la școală/facultate la programe de prevenire a consumului de droguri?

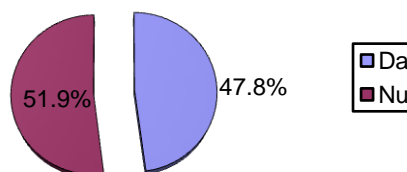

Figura 37. Procentul de participare la programe antidrog declarată de respondenți

Ați fost informat de existența CPECA Timișoara?

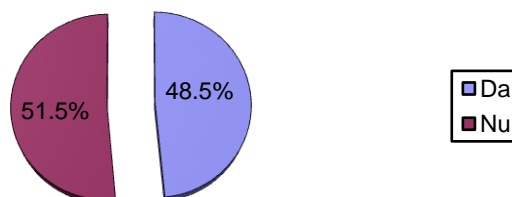

Figura 38. Procentul persoanelor cuprinse în eșantion care declară că au auzit despre existența Centrului Regional de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Timișoara (CPECA)

Cunoașteți care este activitatea CPECA Timișoara?

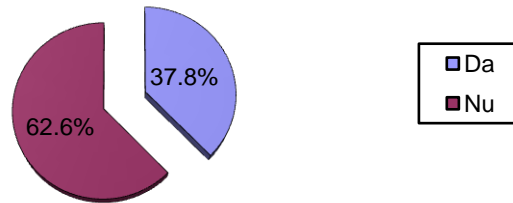

Figura 39. Procentul persoanelor cuprinse în eșantion care declară că au auzit despre activitatea CPECA

Cum apreciați calitatea programelor și proiectelor la care ați participat?

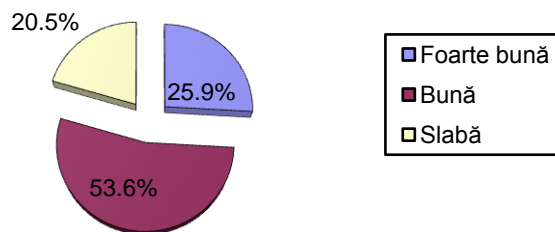

Figura 40. Procentul persoanelor cuprinse în eșantion care declară că au auzit despre activitatea CPECA

Ați apela la serviciile CPECA?

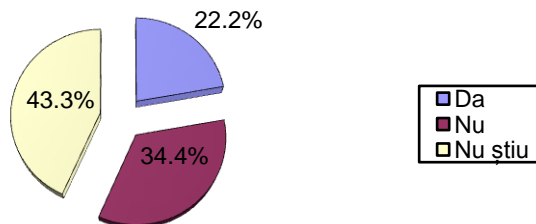

Figura 41. Intenția raportată de apelare la serviciile oferite de CPECA

Cu toate că majoritatea celor chestionați are o părere bună și foarte bună despre activitatea CPECA, doar 22,2% declară că ar apela la serviciile oferite de acestea. Nu există diferențe între consumatori și neconsumatori, nici între liceeni și studenți în această privință. Mai degrabă această reticență provine din rezistența adolescenților de a cere ajutor de specialitate. De altfel, dintre consumatorii de droguri ilicite 71,8% declară că nu au cerut ajutorul nimănui în această privință, 15,4% au apelat la prieteni, 7,7% au apelat la familie și doar 5,1% au cerut ajutor de specialitate.

Concluzii

În acest studiu au fost urmărite trei obiective principale: (1) stabilirea prevalenței consumului de droguri licite și ilicite la elevii și studenții din județul Timiș; (2) identificarea cunoștințelor, atitudinilor și comportamentelor față de consumul de droguri la liceeni și studenți; (3) stabilirea nivelului de notorietate și a gradului de satisfacție cu privire la activitatea CPECA Timișoara.

În studiul nostru, prevalența pe parcursul vieții privind consumul de droguri ilicite la elevi de liceu și studenți este de 8,3%. Cei mai predispuși la acest consum sunt studenții, persoanele de gen masculin și cei care locuiesc în Timișoara. Raportând rezultatele la cele publicate în literatura de specialitate din România se constată o ușoară creștere a consumului de droguri ilicite, cel mai frecvent drog utilizat fiind marijuana. În ceea ce privește prevalența lunară a consumului de droguri ilicite acesta este de 3,1%, procent raportat la totalul populației investigate. Un procent semnificativ mai mare de elevi decât de studenți consumă droguri ilicite în mod regulat (cel puțin o dată în ultima lună).

În privința drogurilor licite (alcoolul și tutunul), datele colectate indică rezultate similare cu cele obținute în alte regiuni ale țării, prevalența fiind de 4,9% pentru consum zilnic de alcool și de 10,7% pentru fumătorii care consumă cel puțin un pachet de țigări pe zi. Din studiul efectuat se observă o prevalență mai mare a consumului de droguri licite printre studenți decât printre elevi. Un aspect deosebit ce a fost constatat este acela că procentul consumatorilor de tutun care declară că ar dori să renunțe la fumat este semnificativ mai mare decât procentul consumatorilor de droguri ilicite care doresc să renunțe la consumul de stupefiante.

Cel mai cunoscut și utilizat drog ilicit de către respondenți este marijuana, acesta fiind un drog din categoria canabisului. Prevalența acestui drog în comparație cu celelalte este chiar de 5 ori mai mare. O posibilă cauză pentru acest fapt este percepția distorsionată a publicului că drogul este mai puțin dăunător pentru sănătate în comparație cu celelalte stupefiante. Marijuana este consumată cel mai frecvent în cercuri de prieteni, acasă la unul dintre aceștia, în scop experimental pentru a acoperi nevoia de senzații tari. În privința consecințelor rezultate din consumul, respectiv traficul de droguri apar foarte des confuzii, respondenții având tendința de a atribui consumului de droguri sancțiunile specificate pentru traficul de droguri ilicite.

Prin intermediul datelor colectate s-a putut identifica un profil al persoanei consumatoare de droguri ilicite, pornind de la diferențele constatate între aceasta și tinerii care nu consumă droguri ilicite. Astfel, profilul tipic al unui consumator de droguri ilicite pare a fi acela a unei persoane care consumă frecvent tutun și alcool, care are dificultăți de relaționare cu familia de proveniență și care este în mai mare măsură orientată spre comportamente riscante și căutarea de senzații.

În sfârșit, deși atât liceenii, cât și studenții declară că au participat într-o proporție destul de mare în programe educative de prevenire a consumului de droguri, ei manifestă destulă reticență în a apela la specialiști. Astfel, dintre consumatorii de droguri ilicite doar 5% au apelat la un ajutor specializat, cei mai mulți preferând să nu ceară ajutorul nimănui. Cu toate acestea, activitatea depusă de CPECA Timișoara este cunoscută de aproximativ 4 din 10 respondenți, cu un plus din partea elevilor de liceu, iar gradul de satisfacție în privința activităților derulate prin CPECA este ridicat.

În concluzie, amploarea fenomenului drogurilor, în special a celor ilicite este una însemnată, iar ceea ce este foarte îngrijorător este faptul că aproape jumătate dintre cei 19% dintre respondenți care au declarat că li s-au oferit droguri ilicite au acceptat să le consume.

Cumulând această informație cu cea enunțată la începutul concluziilor, referitoare la tendința ușoară de creștere a consumului ocazional de droguri ilicite, rezultă o nevoie ridicată pentru acțiuni cu rol preventiv, fapt ce face ca problematica prevenirii și combaterii consumului de droguri să rămână un subiect important pe agenda publică viitoare.

Referințe bibliografice

- *** (2000). *National Report on drugs problem in Romania 2000*. Găsit la 5.12.2009. Disponibil la: <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index34715EN.html>.
- *** (2005). *Studiul CAST privind prevalența consumului de droguri în liceele timișorene*. Timișoara: Manuscris nepublicat.
- Abraham, P. (2007). Cuvânt înainte. *Info-Drog. Buletin de informare și documentare*, 1(5), 5-6.
- Abraham, P.(coord.) (2007b). *Dicționar de droguri, toxicomani și dependențe*. București: Editura Științelor Medicale.
- Agencia Națională Antidrog (2004). *Romania – National Report on drugs situation 2003*. Găsit la 5.12.2009. Disponibil la: <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index34498EN.html>.
- Agencia Națională Antidrog (2005). *2005 National Report to the EMCDDA. Romania – New Developments, Trends, and In-depth Information on Selected Issues*. Găsit la 5.12.2009. Disponibil la: <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index34609EN.html>.
- Agencia Națională Antidrog (2006). *Raport național privind situația drogurilor 2006. România – Noi evoluții, tendințe și informații detaliate cu privire la temele de interes european*. Găsit la 5.12.2009. Disponibil la: <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index45003EN.html>.
- Agencia Națională Antidrog (2007). *Raport național privind situația drogurilor 2007. România – Noi evoluții, tendințe și informații detaliate cu privire la temele de interes european*. Găsit la 5.12.2009. Disponibil la: <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index61261EN.html>.
- Agencia Națională Antidrog (2008). *National Report on drugs situation 2008. Romania – New Developments, Trends, and In-depth Information on Selected Issues*. Găsit la 5.12.2009. Disponibil la: <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index86799EN.html>.
- Boros, E. (2007). Studiu cu privire la cunoștințele și prevalența consumului de droguri în rândul adolescenților în județul Harghita. *Info-Drog. Buletin de informare și documentare*, 1(5), 172-184.
- Chereji, G. (2008). Prevalența consumului de alcool în Nord-Vestul României. *Info-Drog. Buletin de informare și documentare*, 1(7), 70-80.
- Chipea, F., Stanciu, S. (2008). Anchetă sociologică în licee și universități bihorene privind tinerii și consumul de droguri. *Info-Drog. Buletin de informare și documentare*, 1(7), 81-110.
- Demian, C (2006). Studiul referitor la cunoștințele, atitudinile și practicile populației de vârstă școlară din județul Cluj cu privire la consumul de droguri și la consecințele acestuia. *Info-Drog. Buletin de informare și documentare*, 2(4), 102-115.

EMCDDA (2008). *Observatorul European pentru Droguri și Toxicomanie*. Găsit la data de 05.12.2009. Disponibil la: <http://www.emcdda.europa.eu>.

Georgescu. D., Moldovan, A.M., Cicu, G. (2007). *Despre droguri*. Arad: Concordia.

Romanian Focal Point (2002). *Romania – Drug situation 2001*. Găsit la 5.12.2009. Disponibil la: <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index34867EN.html>.

Tarba, C., Boca, S., Câmpan, B. (2007). Prevalența consumului de droguri în rândul liceelor din județul Satu-Mare. *Info-Drog. Buletin de informare și documentare*, 1(5), 154-171.

ANEXE

Delimitări conceptuale

Drogul este o substanță solidă, lichidă sau gazoasă, care, odată, absorbită de un organism viu, poate modifica una sau mai multe funcții ale acestuia. Termenul de drog, desemnează toate acele substanțe care afectează starea fizică și psihică a unei persoane. Altfel spus, consumul de droguri poate afecta felul în care percepem realitatea, modul în care gândim, simțim, reacționăm sau comunicăm cu ceilalți.

Dependența descrie un grup de simptome cognitive, comportamentale și fiziologice care stau la baza autoadministrării repetate a drogului, ceea ce duce la toleranță, sindrom de abstenență și consum compulsiv. Simptomele dependenței variază în funcție de drogul consumat.

Toleranța reprezintă necesitatea de a consuma cantități tot mai mari de drog pentru a obține efectul dorit sau un efect diminuat considerabil la consumul aceleiași cantități de drog.

Abstenența este o modificare dezadaptivă de comportament, însoțită de simptome fiziologice și cognitive, ce apar la persoanele care au un istoric de consum prelungit, atunci când concentrația drogului în sânge sau țesuturi se diminuează.

Vorbim despre **dependența fizică** atunci când sunt prezente simptomele care definesc toleranța și abstenența.

Dependența psihică este caracterizată de un pattern de consum compulsiv exprimat prin:

- Dorința persistentă de a consuma sau încercări eșuate de a stopa sau controla consumul;
- Alocarea tuturor resurselor (timp, bani, activități) pentru obținerea substanței de consum și recuperare după efectele consumului;
- Abandonul activităților sociale, profesionale sau recreative;
- Continuarea consumului contrar problemelor medicale sau psiho-sociale generate de acesta.

După efectul lor asupra sistemului nervos central (SNC) **drogurile ilicite pot fi:**

- Stimulatoare ale SNC (sau psihoanaleptice): cocaina, amfetaminele.
- Inhibitoare ale SNC (sau psiholeptice): opiu, morfina, heroina;
- Halucinogene (psihodisleptice): hașiș, marijuana, ecstasy, LSD.

În categoria **drogurilor licite** sunt incluse **tutunul și alcoolul**.

Medicamentele care conțin plante, substanțe stupefiante și psihotrope sau amestecuri de asemenea plante și substanțe aflate sub control național, înscrise în tabelele nr. I-III din *Legea nr. 143 din 26 iulie 2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri* sunt considerate droguri atunci când nu sunt folosite în cadrul actului medical conform legislației privind circuitul legal al acestora.

ANEXE

CENTRUL REGIONAL DE PREVENIRE, EVALUARE ȘI CONSILIERE ANTIDROG TIMIȘOARA (CPECA TIMIȘOARA)

CPECA Timișoara este o structură teritorială a Agenției Naționale Antidrog din România.

Centrul oferă o serie de servicii, precum cele de prevenire a consumului de tutun, alcool și droguri. Între mijloacele de prevenire utilizate de CPECA Timișoara putem menționa:

- ❖ proiecte, campanii, activități de informare – educare – sensibilizare a populației în scopul prevenirii consumului de tutun, alcool și droguri în școală, familie și comunitate;
- ❖ promovarea implicării voluntarilor (elevi, studenți, specialiști) în activitățile de prevenire;
- ❖ organizarea de cursuri, seminarii, conferințe pentru specialiști din domenii conexe prevenirii consumului de droguri (educație, promovarea sănătății, protecția drepturilor copilului, prevenirea criminalității etc.);
- ❖ colaborarea cu instituțiile și autoritățile publice locale, precum și cu ONG-urile;
- ❖ oferirea de materiale de informare – documentare specifice prevenirii consumului de droguri.

Beneficiari: elevi, studenți, părinți, profesioniști, membri ai comunității locale.

CENTRUL EUROREGIONAL DE PSIHLOGIE APLICATĂ TIMIȘOARA - CEPA -

CEPA este o asociație nonguvernamentală care are ca scop promovarea psihologiei, a cercetării psihologice și a formării profesionale în psihologie, la nivel local, național și internațional.

Cele mai importante activități desfășurate de CEPA sunt:

- ❖ organizarea de manifestări științifice naționale și internaționale în domeniul psihologiei;
- ❖ organizarea de cursuri de formare profesională, avizate de către Colegiul Psihologilor din România și adresate psihologilor, psihoterapeuților, precum și specialiștilor în domeniul resurselor umane;
- ❖ realizarea de studii de specialitate și de rapoarte de cercetare în regim individual sau în parteneriat cu alte instituții;
- ❖ sprijin financiar acordat editării și tipăririi de publicații de specialitate (ex. *Revista de Psihologie Aplicată*, revistă acreditată CNCSIS);
- ❖ advocacy pentru promovarea imaginii publice a psihologiei și a psihologilor.

Beneficiari: studenți, psihologi, cercetători, specialiști în domenii conexe psihologiei, membri ai comunității locale.

Autorii studiului:

Conf. Univ. Dr. Florin Alin Sava
Coordonator proiect
Șeful Catedrei de Psihologie, Universitatea de Vest din Timișoara

Cms. Mihaela Tomiță
Șef Birou Regional
Centrul Regional de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Timiș

Psih. Mirona Marcu
Specialist educație-învățământ
Centrul Regional de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Timiș

Colaboratori

Insp. Adela Șleam – elaborarea chestionarului
Insp. Vasile Gavrilescu – aplicarea chestionarelor
As. Cercet. Silvia Rusu – grafice și analiza datelor
Stud. Cristina Strâmbei – voluntar (operator de teren și construire bază de date)
Stud. Mădălina Vițel – voluntar (operator de teren și construire bază de date)
Stud. Claudia Șutoi – voluntar operator de teren și construire bază de date)
Stud. Alina Stângaciu – voluntar operator de teren și construire bază de date)

Editura Waldpress Timișoara
ISBN: 978 – 973 – 7878 – 40 - 3

Tipărit de SC. U.R.C. Xedos SRL în 500 de exemplare
Raportul este disponibil și în format electronic pe internet